పరమశివార్చన

1

కాశ్మీరామాత్యుడు శూరమంత్రి భవంతి ప్రాంగణంలో వందిమాగధుల కైవారాలు ప్రభాత మంగళతూర్యాల రొదలలో భోరుమని హోరుమోగాయి.

శూరమంత్రి వందిమాగధులలో ప్రధాన వంది కృతమందారుడు. మంత్రి ప్రాతఃకాలవేళ తన పరమశివార్చన యథావత్తూ యథావిధిగా ముగించుకొని కొలువుకూటానికి బయలుదేరి వెళ్ళే వేళలో అనుదినమూ కృతమందారుడొక హెచ్చరిక చేస్తూ ఉంటాడు. ఈనాడు కూడా అతడలాగే ఆ హెచ్చరిక చేశాడు. అది శ్లోకరూపంలో ప్రతిధ్వనించే హెచ్చరిక :

“అయ మవసర ఉపకర్తుం
ప్రకృతి చపలా యావద స్తి సంప దియమ్,
విపది సదాభ్యుదయినాం
పున రుపకర్తుం కుతోవసరః.”

—“ఈ ఐశ్వర్యం స్వభావతః చంచలమైనది. ఇది చేతనున్నప్పుడే ఇంకొకరికి ఉపకారం చెయ్యాలి. ఆపత్తులెల్లవేళలా మీదిమీదికి విరుచుకుపడుతూనే ఉంటాయి! కనక ఈ క్షణంలోనే ఇంకొకరికి ఉపకారం చెయ్యాలి. దానికిదే తగిన క్షణం!”

ఇదీ ఆ శ్లోక తాత్పర్యం. ఆ హెచ్చరిక వినగానే, శూరమంత్రి హృదయం ఆనందంతో పరవశ్యం దొక్కి పులకరించింది. ప్రధాన వందికృతమందారుని పైపాకమోరు చూచి చిరునవ్వునవ్వి శూరమంత్రి వెంటనే తన కొలువుకూటానికి వెళ్ళిపోయాడు.

ధర్మాసనంమీద కూర్చున్న తరువాత కొంత సేపటివరకూ శూర మంత్రి హృదయంలో ఆ శ్లోకార్థమే ప్రతిధ్వనించింది. అది ఆత్మ దఘ్నంగా ఆకలించుకొన్న మంత్రికి తన ధర్మనిర్వహణలోను, కుల దైవతమైన పరమశివుని పాదపద్మార్చనలోను కొంతవరకు సంతృప్తి కలిగింది.

మంత్రి ఆ క్షణంలో తాను చాలావరకు ధన్యజీవినే అని అనుకొన్నాడు. అది యథార్థమే.

కాశ్మీరాధీశ్వరుడు అవంతివర్మ రాజ్యానికి వచ్చినప్పటినుంచీ కాశ్మీర ప్రజ అతని ధర్మతత్పరత కెంతో ఆనందించారు.

అవంతివర్మ ఎంతో ప్రయత్నం చేసి ఏరికోరి శూరమంత్రికి ప్రధానామాత్యాధికారం అప్పగించాడు. ఆ క్షణంనించీ మంత్రి తన సేవా తత్పరతతో అవంతివర్మ హృదయం చూరగొన్నాడు. కాశ్మీర దేశంలో అంతటి అన్యోన్యత కలిగిన రాజమంత్రుల నింతవర కెన్నడూ కని విని ఎరగమని ఆ దేశ ప్రజ వారి పరస్పర సౌహార్దం అనేకవిధాల ప్రస్తుతించారు.

రాజమంత్రులిద్దరూ ఒకరి నొకరు బావమరదుల వరసలో పలకరించుకొనేవారు. ఒకరిమాట ఇంకొక రెన్నడూ జవదాటలేదు. కొంత కాలానికి వారిద్దరిలోనూ రాజ మంత్రులెవరో నిర్ణయించడమే కష్టమైపోయింది. వారి అన్యోన్యతావధి అంతవరకూ వెళ్ళిపోయింది.

అవంతివర్మ రాజ్యానికి వచ్చేసరికి కాశ్మీరదేశంలో షట్ఛాస్త్రాల పఠన పాఠాలు బాగా సన్నగిల్లిపోయాయి. రాజమంత్రు లిద్దరూ కలిసి వారణాసి, ఉజ్జయిని మొదలైన నగరాలనుండి ఆయా శాస్త్రవిద్వాంసు లెందరెందరినో శ్రీ నగరానికి పిలిపించి, తమ దేశంలో తిరిగి ఆయా శాస్త్ర సంప్రదాయా లనూచానంగా వెలయింప జేశారు.

ముక్తాకణ కవి, శివస్వామి, రత్నాకరుడు, అలంకారశాస్త్ర ప్రవర్తకుడు ఆనంద వర్ధనుడూ ఆ కాలంలో కాశ్మీరంలో వీసుమిగిలిన విద్వత్కవులు. వారందరినీ ఆ రాజ మంత్రులిద్దరూ తమ ఆస్థాన విద్వత్కవులుగా నియమించి వేవిధాల గౌరవించారు.

అవంతవర్మ ఆస్థాన విద్వాంసులందరూ మహా రాజోచిత మర్యాదలతో గజాశ్వాందోళికాది వాహనాలలో రాజాస్థానానికి విచ్చేసేవారు! అపూర్వమైన అవంతివర్మ విద్వద్గౌరవం కళ్లారా చూచిన కాశ్మీర ప్రజ

పూర్వం మేఘవాహన నృపతి ధర్మపరిపాలనలో ఇలాంటి విద్వద్గౌరవమే జరిగేదని అత్యాశ్చర్యంగా చెప్పుకొనేవారు.

శూరమంత్రి ప్రత్యేకంగా తన పేరట కాశ్మీరంలో శూరాగ్రహారం నిర్మింపజేసి అక్కడ శూరేశ్వర శివాలయ ప్రతిష్ఠ చేశాడు.

కాశ్మీరాధిపతి అవంతివర్మ అంతకన్నా మహా వితరణశాలి అనీ, పరమ శివార్చనాపరుడనీ ప్రఖ్యాతి సంపాదించాడు.

"లక్ష్మీదేవి దేవవేశ్యలయిన అప్సరసల సరసనే జన్మించింది. కనకనే ఆ దేవత కంతటి చాంచాల్యం సంక్రమించింది. ఉత్తర క్షణంలో ఈ ఐశ్వర్యాని కేమిరానున్నదో ఎవరు చెప్పగలరు?"

అని అవంతివర్మ తన అపార సంపదైశ్వర్యాలన్నీ దానధర్మాల కిందే వ్యయం చేసేవాడు. అవంతివర్మ వంశీయులయిన కాశ్మీర రాజన్యులందరూ నిత్య శివార్చనానిరతులు. అయితే అవంతివర్మకు చిన్ననాట కొంచెం విష్ణుభక్తి కుదిరింది. కాని శూర మంత్రితో సౌహార్ద భాగ్యం లభించినప్పటినించీ అతడు త్రికరణశుద్ధిగా పరమ మాహేశ్వరుడైనాడు.

శూరమంత్రి సౌహార్దమే దానికి కారణమనీ, ఆ మంత్రియెడల ఆయనకు కలిగిన ఆదరాభిమానా లటువంటివనీ రాజబంధువులు కొందరు తమలో తాము గుసగుసలాడుకోకపోలేదు. ఏది ఏమైనా ఆ రోజుల్లో కాశ్మీరంలో శైవ దేవాలయ ప్రతిష్ఠ లసంఖ్యాకంగా పెరిగిపోయాయి. అనేక జీర్ణ శైవ దేవాలయాల పునరుద్ధరణం జరిగింది. అటువంటి ధర్మమూర్తి అవంతివర్మ దగ్గర తన కమాత్యాధికారం లభించడం కేవలం తన పూర్వజన్మ పుణ్యవిశేషం వల్లనే జరిగిందని శూరమంత్రి అనుక్షణమూ ఉబ్బి తబ్బిబ్బై పోయేవాడు.

అయితే శూరమంత్రి జీవితానికంతటికీ ఒకే ఒక మనోవ్యాధి పట్టుకొని పీడించింది. అతనికి ప్రథమ కళత్రంవల్ల కలిగిన కుమారుడిప్పటికి బాగా చేతి కందివచ్చాడు.

అతని పేరు రత్నవర్ధనుడు. తండ్రికన్ని విధాలా అనువర్తనగానే నడుచుకొంటున్నాడు.

ప్రథమ కళత్రం పోయేసరికింకా అతడు నడి వయస్సులోనే ఉన్నాడు. ఆపైన బంధువులంతా నిర్బంధించడంవల్ల అతని కిక తిరిగీ

వివాహం చేసుకోక తప్పలేదు. ద్వితీయ కళత్రాని కెంత కాలానికీ సంతతి కలగలేదు. మరికొంతకాలాని కామె ఆ ఆశ నిరాశ చేసుకొని ఒక పసివాణ్ణి దగ్గరికి తీసుకుంది. వాడికెంతో ముద్దుగా 'పినాకధన్వా' అని పేరుపెట్టుకుంది. ఆమె శివభక్తిలో భర్తకన్న మిన్న అని పేరు కెక్కింది. కాని ముద్దుగా ఆ పసివాణ్ణి 'ధన్వా' అని పిలిచేది.

క్రమంగా వాడు పెరిగి పెద్దవాడైనాడు. మహాభక్తునకు పరమ నాస్తికులూ, అపార వితరణ మూర్తులకు పరమలోభులూ, దిగ్దంతుల వంటి విద్వాంసులకు పరమ మూర్ఖులూ కుమారులుగా ఉదయించడం ఈ సృష్టి అత్యద్భుతాలలో ఒక పరమాద్భుతం! దానికి వ్యాసమహర్షి శాపం కూడా కొంచెం తోడుపడిందేమో!

ఏది ఏమైనా పినాకధన్వ పెరిగి పెద్దవాడై తండ్రి శూరమంత్రి శోకదారుణ హృదయశూలంగా పరిణమించాడు. అతగాడికెంత చదివించినా ఒక్క అక్షరం ముక్క కూడా అంటలేదు! తల్లి దండ్రులేది చెప్పినా ఆ క్షణంలో తలఊపి ఉత్తర క్షణంలో అది అతిక్రమించడమే అతనికి పరిపాటి!

కాని తల్లిదండ్రుల కిష్టంలేని సాము గరడీలలోను, మల్ల విద్యల లోను, దుస్సాహసాలలోను అతనికి బాగా ఆసక్తి కలిగింది. కఠినంగా శిక్షిస్తే మరింత రెచ్చిపోతాడేమోననే భయంకొద్దీ తల్లిదండ్రు లిద్దరూ కొంతకాలం వరకు అతనిధోరణి చూసీ చూడనట్లు మాట్లాడ కూరకున్నారు. కాని క్రమక్రమంగా అతని అవినయ ధోరణి బాగా రెచ్చిపోయింది; అంతేగాని అది ఏమాత్రమూ తగ్గలేదు. అయినా పరమేశ్వర కృపవల్ల అతడెప్పటికైనా దారిని పడకపోతాడా అనివారిద్దరూ అలాగే దేవతలకు మొక్కులు మొక్కుకుంటూ కొంతకాలంపాటూరుకున్నారు.

శూరమంత్రికి ధర్మాసనం మీద సుఖంగా కూర్చున్న క్షణంలో అదంతా ఒక మెరుపులా స్ఫురణకు వచ్చింది. అతడొక నిట్టూర్పువిడిచి తిరిగి తనదైనందిన రాజకార్య పర్యవేక్షణలో పడ్డాడు.

2

అప్పటికే హేమంత ప్రాతఃకాల సూర్యకిరణాలతని సువర్ణ ధర్మ సింహాసనంపై ప్రసరించి బంగారు హారతులెత్తాయి. అంతవరకూ శూర మంత్రి ఏవేవో రాజ్య వ్యవహారాలు పరిశీలిస్తూ తల వంచుకొని కూర్చున్నాడు. అందుచేత ధర్మనిర్ణేతలైన ప్రాడ్వివాకులెవరూ అతని సన్నిధికి రావడానికి సాహసించలేదు. మంత్రికిరువైపులా ఇద్దరు పరిచారకులనుక్షణమూ మంత్రి ఆజ్ఞకోసం ఎంతో ఆత్రంగా నిరీక్షిస్తూ నిలుచున్నారు.

శూరమంత్రి తన రాజకార్య పర్యవేక్షణ ముగించాడు. అతని కెదురుగా అనతిదూరంలో కాశ్మీరంలో సుప్రసిద్ధమైన విజయేశ్వర, త్రిపురేశ్వర, భూతేశ్వర శైవ దేవాలయాల సువర్ణ కలశాలు, అప్పుడే వికసించిన బంగారు తామర పూవుల్లా తళతళా మెరుస్తూ ప్రత్యక్షమైనాయి. శూరమంత్రి ముగ్గురు దేవతలనూ మనసారా సంస్మరించుకొని వారికి మనస్సులోనే సవినయంగా నమస్కారం చేశాడు.

అంతలో ఒక ప్రాడ్వివాకుడు సవినయంగా లేచి నిలబడి శివ ద్రవ్యం అపహరించిన ఇద్దరు అపరాధుల ఘోరాపరాధాలు పరిశీలించి వారికి సముచితమైన రాజదండనం విధించవలసిందనీ విజ్ఞప్తిచేశాడు.

ఆనాడు కాశ్మీర రాజ్యంలో సామాన్యాపరాధుల అపరాధాలన్నీ ధర్మాధికారులైన ప్రాడ్వివాకులే పరిశీలించి తగిన దండనలు విధించేవారు. కాశ్మీర దేశంలో దేవాలయాల ద్రవ్యం అపహరించిన వారిని నిర్దాక్షిణ్యంగా శిక్షిస్తారు. అందులోనూ శివద్రవ్యం అపహరించిన వారికి కేవలం దారుణ మరణదండన తప్ప మరి వేరే దండనమేమీ లేదు. అందుచేత ప్రాడ్వివాకులా వ్యవహారాలు మహామాత్యునికే విన్నవిస్తారు. ఆపైన మహామాత్యుడే వారికి తగిన శిక్షలు విన్నవిస్తాడు.

ఆ ప్రాడ్వివాకుడా ఇద్దరు అపరాధుల ఘోరాపరాధాలు సాక్ష్య పరిశీలనద్వారా నిస్సందేహంగా ఋజువైనాయని విన్నవించి ఆ వ్యవహారానికి సంబంధించిన కవిలె కట్టలు, భూర్జపత్రాలు అన్నీ శూరమంత్రి ముందుంచాడు.

శూరమంత్రి ఆ పత్రాలన్నీ పరిశీలించాడు. తిరిగి దూర దూరంగా నిలుచున్న ఆ అపరాధుల నిద్దరినీ బాగా నిశితంగా పరిశీలించాడు. వారిద్దరి ముఖాలూ అప్పుడే భయంకర మృత్యు భీతితో బాగా వెలవెలబోయాయి. వారి కవతి దూరంలో నిలబడిన ఆ అభాగ్యుల బంధు మిత్రులు వారి ప్రాణాలమీద నిరాశ చేసుకుని నిశ్శబ్దంగా కుమిలికుమిలి దుఃఖిస్తున్నారు.

వారిలో మొదటి అపరాధి బందిపోటు దొంగతనాలలో బాగా అందెవేసిన చెయ్యి. అతడింతకు పూర్వం అలాంటి అపరాధా లెన్నెన్నో చేసి కఠిన కారాగార వాసమే నిజనివాసం చేసుకొన్నాడు. ఆ దొంగల నాయకుడు విజయేశ్వరస్వామి మడిమాన్యాలలో పడి యథేచ్ఛగా బందిపోటు దొంగతనం సాగించాడు. ఆ అభాగ్యుణ్ణి మదించిన ఏనుగు కాలి కింద మట్టించి చంపి వెయ్యవలసిందని మంత్రి కఠినంగా ఆజ్ఞాపించాడు.

ఇక రెండవ అపరాధి మాట. అతగాడింకా దొంగతనాలలో బాగా ఆరితేరలేదు. కాని ఆతగాడిధోరణి చూస్తేనే గర్భదరిద్రుడులా కనిపిస్తున్నాడు. అతడు శూరమంత్రివంశీయుల ఇష్టదైవతమైన భూతేశ్వర స్వామి ఆలయంలో జొరబడి అమ్మవారి ముక్కర కాజేశాడు. రాజాధికారులా ముక్కర అతని పూరి గుడిసెలో వెదకి పట్టుకున్నారు.

ఆ అపరాధిని చూడగానే మంత్రి హృదయంలో కొంచెం ఆర్ద్రత పొడచూపక పోలేదు. కాని ఆ దొంగ చేసిన అపరాధం అత్యంతకష్టం! మంత్రి మాత్ర మేమి చెయ్యగలడు! మెడకొక బండరాయి కట్టి వెంటనే వితస్తానదిలో పడ వేయవలసిందని కఠినముగా శిక్ష విధించాడు. వెంటనే తన ధర్మాసనం విడిచి కిందికి దిగి వచ్చాడు.

ఆ సమయంలో ఆ అభాగ్యుని వృద్ధమాత చుట్టూ నిలిచిన రాజాధికారి శ్రేణిని భేదించుకొని వచ్చి మంత్రి పాదాలమీద పడి వలవలా వాపోయింది. ఆ దొంగ ఆమె కేకైక పుత్రుడు! తన కుమారు డదివర కెన్నడూ అటువంటి దారుణాపరాధం చెయ్యలేదనీ, ప్రథమ తప్పిదం మన్నించవలసినదని ఆ వృద్ధమాత దీనాతి దీనంగా ఆక్రోశించింది. ఆనాటి కాశ్మీర రాజ్యంలో ఎవరినైనా క్షమించి విడిచిపెట్టవచ్చునుగాని దైవద్రవ్యం అపహరించినవారిని క్షమించి విడిచి పెట్టడానికి వీలు లేదు. అందులోనూ ఆ అభాగ్యు డపహరించినది శివ ద్రవ్యం! తత్రాపి

అది అమ్మవారి ముక్కెర. అది అవంతివర్మ మహారాజు ప్రత్యేకంగా సభక్తికంగా అమ్మవారికి సమర్పించుకొన్న ముక్కెర! ఆ పరిస్థితులలో శూరమంత్రి మాత్ర మేమిచేయ్యగలడు! ఆ వృద్ధురాలి దీన రోదన ధ్వని వినలేక తటాలున ముఖం మరొక పక్కకు తిప్పివేసుకున్నాడు! అది గ్రహించిన రాజసేవకులు వెంటనే ఆ వృద్ధురాలిని బలవంతంగా అక్కడ నుంచి తొలగించివేశారు!

అయినా ఆ వృద్ధురా లలాగ గోలుగోలున విలపిస్తూనే ఉంది. ఆమె దారుణాక్రందన ధ్వని ఆ పరిసరంలో అంతటా ఒక వధ్యపశువు ఆక్రోశధ్వనిలా జాలిగా సన్నసన్నగా ప్రతిధ్వనించింది.

శూరమంత్రి వెంటనే తన భవంతికి వెళ్ళిపోయి ఏకాంతంగా ఒకచోట చేరి రెండుచేతులతోనూ తలగట్టిగా పట్టుకొని కూర్చున్నాడు. రెండు చెవులూ బొటనవ్రేళ్ళతో గట్టిగా మూసుకొన్నాడు. అయినా ఆ అభాగ్యురాలి ఆక్రందన ధ్వని అతని ప్రతి నాడీస్పందనంలోనూ కరుణాతి కరుణంగా, దీనాతిదీనంగా ప్రతిధ్వనించింది.

మంత్రి శిరస్సు దారుణ శిరో వేదనతో శతధా వ్రయ్యలైపోయింది. తీవ్ర శిరోవేదనతో బాధపడుతున్నానని చెప్పి అత డానాటికిక అన్నపానాలే ముట్టలేదు. ఇక ఆ రాత్రి రాత్రి అంతా అతని కొక్క కునుకైనా పట్టలేదు.

ఆ రాత్రి తెల్లవార్లూ అతనికిక ఆ వృద్ధమాత దీనాక్రోశమే వినిపించింది. ఆ క్షణంలో అతని కా రెండవ అపరాధిని క్షమించి విడిచిపెట్టి వెయ్యవలెనని అనిపించింది. ఆ మరునా డుదయమే లేచి ఆ అపరాధుల సంగతి ఏమయినదని దౌవారికులను ప్రశ్నించాడు. వారిద్దరికీ మంత్రి ఆజ్ఞప్రకారం అంతకు పూర్వమే శిక్షలు విధించడం జరిగిపోయిందని వారు సమాధానం చెప్పారు.

మంత్రి అంతకుపూర్వం ఎంద రెందరో శివద్రోహులకు శిక్షలు విధించాడు. కాని అంతటి దారుణ శిక్షలు విధించవలసినంత అవసరం అంతకుపూర్వం ఎన్నడూ కలగలేదు. అయితే ఆ అపరాధులు చేసిన ఘోరాపరాధాల దృష్ట్యా మంత్రి కిక మరి గత్యంతరమే కనిపించలేదు.

ఎంతటి దయార్ద్రహృదయుడైతే మాత్రం అతడేమి చెయ్యగలడు? ఆ నాటి కాశ్మీర శిక్షాస్మృతి సంప్రదాయం తీరే అంతటిది!

దౌవారికులు చెప్పిన సమాధానం విని మంత్రి అలాగే నిర్ఘాంత పోయాడు. ఆ తరువాత గతించిన దానిని గురించి మథన పడడంవల్ల ప్రయోజన మేమీ లేదని కొంచం సమాధాన పడ్డాడు.

కాని అప్పటినించీ శూరమంత్రి హృదయంలోకి కాశ్మీర మహామాత్య పదవి విసర్జించి వెంటనే వారణాసికి వెళ్ళిపోవాలనే సంకల్పం బయలుదేరి బాగా బలపడింది. ఆ సంకల్పం అతని హృదయంలో అంతకు పూర్వమే అకురించింది గాని ఆ నాటితో అది బాగా వేరుదన్నింది.

శూరమంత్రి కప్పటికి యాభైయో పడి దాటి అరవయ్యోపడి బాగా పైబడింది. అతని జ్యేష్ఠకుమారు డప్పటికి బాగా ప్రాజ్ఞుడైనాడు. రెండవ కుమారునికి బాగా ప్రాజ్ఞత వచ్చే వయస్సేమో వచ్చింది గాని, ఆకతాయితనం మాత్రం నానాటికీ పెచ్చుపెరిగిపోయింది. అతన్ని ఒక ఇంటివాణ్ణి చేసి కొంచం మంచిదారిని పెట్టిన తరువాత సకళత్రంగా వారణాసికి వెళ్ళిపోయి శ్రీ విశ్వేశ్వరదేవ శ్రీపాదసన్నిధిని తన జీవిత శేషం యావత్తూ గడిపివెయ్యాలని అతడంతకు పూర్వమే సంకల్పించుకున్నాడు. కాని రెండవ కుమారుడు పినాకధన్వమీది మమకారము, నానాటికీ పెచ్చు పెరిగిపోతున్న అతని ఆకతాయితనము ఒకదానికొకటి తోడై అతని సంకల్పసిద్ధికొక గొప్ప అంతరాయం కలిగించాయి.

అతడలాగే రెండు చేతులతోనూ తల గట్టిగా అదిమి పట్టుకొన్నాడు.

త్రికరణ శుద్ధిగా భూతేశ్వర స్వామి నొక్కమారు ధ్యానించుకొన్నాడు.

"స్వామీ! ఇంకా ఎంతకాలం నాకీ భవబంధనం కల్పించదలిచావు తండ్రీ! నేను నీ యడల చేసిన అపరాధమేమి? నామీద నీకెందుకింతగా దయతప్పింది? నీ పాద సన్నిధికి చేరుకునే అదృష్ట మిక నాకెన్నటికీ లభ్యం కాదా!"

ఆ ధ్యానతత్పరతలో అతని హృదయంలో హఠాత్తుగా మెరుపులా ఒక అభిప్రాయం స్ఫురించింది.

"ఆ అపరాధులు తాము చేసిన ఘోర పాపాలకు తగిన ప్రతిఫలం అనుభవించారు. దీనికి నేనెందుకు విచారించాలి? నా ధర్మమేదో నేను దైవముఖం చూచి సరీగా తూచినట్టుగా నిర్వర్తించాను. ఇంతకీ ఎవరి కర్మ ఫలితాన్ని కెవరు కర్తలు?"

అని అంతలోనే ధైర్యం తెచ్చుకొని గుండె రాయి చేసుకొన్నాడు. కర్తవ్య నిర్వహణలో అతని హృదయం ఒక్కొక్కప్పుడు మృదులాతి మృదులమైన కరుణా ప్రవాహమై వెల్లివిరిసి పోతోంది. ఒక్కొక్కప్పుడది వజ్రంకన్నా కఠినమై నిష్ఠురరూపం ధరిస్తుంది. ఆ క్షణంలో అతని హృదయంలో సరీగా అటువంటి పరిణామమే జరిగింది.

3

అటుపిమ్మట శూరమంత్రి కాశ్మీరంలో దేవమాన్యాలుగాని, దైవద్రవ్యం గాని అపహరించిన వారి నందరినీ నిర్దాక్షిణ్యంగా హతమార్చివేశాడు. దానితో క్రమక్రమంగా అతనిహృదయానికి కొంచెం సంతృప్తి కలిగింది. ఆపైన అతని కుమారుడు పినాకధన్వకూడా క్రమక్రమంగా దారికి వస్తున్నట్లే కనిపించాడు. ఎప్పుడూలేని దత ఒకనాడు భూతేశ్వరస్వామి ఆలయానికి వెళ్ళి స్వయంగా స్వామికి సువర్ణ బిల్వదళాలతో సహస్ర నామార్చనాదులు జరిపించివచ్చాడు. అదివిన్న మంత్రి అతన్ని చూడగానే గాఢంగా కౌగలించుకొన్నాడు. క్రమశః భూతేశ్వరస్వామి కటాక్షలేశం తనపై ప్రసరించినదని పరమానంద భరితుడైనాడు.

అలాగ ఒక పక్షంరోజులు గడిచిపోయాయి. ఒకనాడు శూర మంత్రి తన కొలువుకూటంలో రాజకార్యాలన్నీ శీఘ్రంగా ముగించుకుని తొందర తొందరగా భవంతికి వచ్చివేశాడు.

ఆనాడు పౌషమాస శివరాత్రి. భవంతికి రాగానే మంత్రి మళ్ళీ స్నానంచేసి పరమ శివార్చన కుపక్రమించాడు. దశ సహస్ర పంచాక్షరీ మంత్ర జపంతో అతని మన స్సోంకార తరంగడోలికలతో ఊలలాడింది. అతని హృదయం భూతేశ్వర పాదపద్మధ్యానంలో నిశ్చలమై నిలిచింది. అతని కనుగొలుకుల నుండి అప్రయత్నంగా ఆనందబాష్పాలేకధారగా ప్రవహించాయి.

మంత్రి ఆటుపిమ్మట అలాగే శివపంచాక్షరీ మంత్రం పునశ్చరణ చేస్తూ కూర్చున్నాడు.

అంతలో అతని పూజాగృహానికి పార్శ్వంలో ఉన్న గదిలోనుంచి ఏవో గుసగుసలు, బెదిరింపులు, హెచ్చరికలు వినిపించాయి. ఆ పైన ఎంత ప్రయత్నించినా మంత్రిహృదయాని కేకాగ్రత కలగలేదు.

ఆ ప్రక్క గదిలో అతని భార్య జయమంగళ కుమారుడు పినాకధన్వ కేమో బోధిస్తూంది. మొట్టమొదట ఆమె అతని నెంతో అప్యాయంగా బతిమాలుతుంది.

"నీ కీ కటికి బందిపోటులతో సహవాస మెందుకు నాయనా! నీకేమి లోటని? కావలిస్తే నా రత్నాభరణాలన్నీ తీసుకుపో! నీయిష్టం వచ్చినట్టు వినియోగించుకో! ఇది మీ నాయనగారికి తెలియనివ్వనులే. అంతేగాని శివద్రవ్యం జోలికి పోకు ధన్వా! మీ తాత ముత్తాతలందరూ భూతేశ్వరస్వామి కెన్నెన్నో మడిమాన్యాలు, ఎన్నెన్నో రత్నహారాలు సమర్పించుకొని తరించారు. ఇటువంటిపని ఇంకెప్పుడూ చెయ్యకు. అది సాక్షాత్తు కర్కోటక నాగునితో చెలగాటం నాయనా!"

జయమంగళ అతనిని ఇంకా అనేకవిధాలుగా బుజ్జగించింది.

"అమ్మా! నావల్ల పొరబాటే జరిగిపోయిందిలే! ఇక నేనెప్పుడూ ఇటువంటిపనులు చెయ్యనులే! మరివెంటనే నీపచ్చలహారంతీసినాకియ్యి." అన్నాడు పినాకధన్వ. ఆ మాటలు మంత్రికి స్పష్టంగా వినిపించాయి. మంత్రి వెంటనే తన చేతనున్న రుద్రాక్ష జపమాల అక్కడ పెట్టి, ఆ గది తలుపు సందులలోనించి అదంతా అతిజాగ్రత్తగా పరిశీలించాడు. పినాకధన్వముఖంలో అతనికి పశ్చాత్తాపసూచనలేవీ కనిపించలేదు. పైగా అత డది తనకేమీ పట్టనట్టుగా అలాగే నవ్వుతూ కూర్చున్నాడు.

శూరమంత్రి హృదయంలో ఒక పెద్ద పిడుగుపడింది. అంతలో జయమంగళ తన మెడలోని పచ్చలహారం తీసి కుమారునిచేతి కందించింది.

ఇకమంత్రి నిలవరించుకోలేకపోయాడు. కాయశక్తులా ఆ గదితలుపు గట్టిగా తట్టాడు. జయమంగళ తొందరగా వచ్చి, ఆ గది తలుపు

తెరిచింది. అంతలోనే పినాకధన్వ ఆ పచ్చలహారం చేజిక్కించుకొని ఒక్క అంగలో వీధిలోకి ఉడాయించాడు. జయమంగళ భర్తరాకడ చూచి బాగా భయపడింది.

"ఏమిటిదంతా?"

అని మంత్రి గట్టిగా గద్దించి అడిగాడు. జయమంగళ మరిలాభం లేదని గ్రహించుకుని భర్తతో జరిగినదంతా వెళ్లబోసుకుంది.

"ఏమి చెయ్యను! ఇదంతా నా ప్రారబ్ధం! మనధన్వ నిన్నరాత్రి బందిపోటుదొంగలతో కలిసి భూతేశ్వరస్వామి ఆలయంలో అమ్మవారి పచ్చలహారం అపహరించాడట! నాకది ఈ వేళ ఉదయమే తెలిసింది. వెంటనే వాణ్ణి నయానా భయానా బుజ్జగించి, రెండో కంటివాడికి తెలియకుండా ఆ హారం మళ్ళీ అమ్మవారిదేవాలయానికి పంపించివేశాను. ఇకనించి వాడెప్పుడూ ఇలాంటిపనులు చెయ్యనని వాగ్దానం చేశాడు. అసలే వాడు బాగా బెంబేలుపడిపోయాడు. మీరిక వాణ్ణేమీ అనకండి. నామాట విని కొంచెం తమాయించండి!"

శూరమంత్రి శిరస్సుపై ఇంకొక పెద్దపిడుగు పడింది. క్షణకాలం పాటతడు తనకళ్ళే నమ్మలేక అలాగే శిలాప్రతిమలా నిర్ఘాంతపోయాడు.

మరుక్షణంలో కఠినంగా గర్జించాడు:

"ఇంతటి ఘోరాపచారం జరిగినా ఇంతవరకూ నాతో ఎందుక చెప్పలేదు?"

"శివరాత్రిపూట మీకీ రభస అంతా చెప్పడానికి ఇష్టంలేక నేనే ఏదోవిధంగా సర్దుబాటు చేసుకున్నాను. ఏమిచెయ్యను! నేను చేసిననోము అన్నీ చివరికీ విధంగా ఫలించాయి."

అని ఆమె పైటకొంగుతో కన్నీరు తుడుచుకుంది. మంత్రి మళ్ళీ గర్జించాడు.

"నీ మూలంగానే వాడీ విధంగా పచ్చిబందిపోటుదొంగగా మారిపోయాడు. దీని కంతటికీ నీవే కారణం! ఇక నేనిది భరించలేను. వాడీ క్షణంనించీ నా గుమ్మం తొక్కడానికి వీలులేదు!"

మంత్రి అలాగే రోజుతూ ఆమెవైపు చూచాడు. జయమంగళ

ఆ మాట విని మొదలు నరికిన తరువులా నేలపై కూలబడి పోయింది. ఆ పైన వలవలా ఏడవడం మొదలు పెట్టింది:

"పోనీయండి. నే నేమిచెయ్యను? నేను చేసుకున్న పుణ్యమే అంత! మీ అదృష్టంకొద్దీ మీ కా మొదటి సంబంధంవల్ల రత్నంవంటి కుమారుడు కలిగాడు. నా దురదృష్టంకొద్దీ నా కెంతకాలానికీ సంతానమే కలగలేదు. పోనీ అని ఒక పసివాణ్ణి దగ్గిరకితీసుకుంటే వాడిలాంటివాడై పోయాడు!

"అయినా అయినదానికీ కానిదానికీ పసివాణ్ణిలాగ భయపడితే ఎలాగ? ఏదో నయానా భయానా సంభాళించుకోవాలి గాని. ఈ మిట్ట మధ్యాహ్నంవేళ వాడలాగా బెంబేలుపడి ఎక్కడికి వెళ్ళిపోయాడో! ఇంతకీ నా నొసటిరాత ఈ విధంగా ఉంటే ఇంకొకరి ననవలసిన పని ఏమి ఉంది!"

అని జయమంగళ అలాగే కంటికీ మంటికీ ఏకధారగా ఏడ్చింది.

"వాడు పసివాడా? పాతికేళ్లు పైబడుతున్నా ఇంకా పసివాడేనా? నీ గారాబమే వాణ్ణింతవరకు తెచ్చింది!"

శూరమంత్రి మరి అక్కడ నిలబడలేక అలాగే రోజుకుంటూ తిరిగి తన పూజాగృహంలోకి వెళ్ళి పరమశివుని పాదాలమ్రోల సాగిలపడ్డాడు.

"పరమేశ్వరా! నా కిటువంటి దత్తపుత్రుణ్ణెందుకు ప్రసాదించావు? నీ కెంతకాలానికీ మరి నామీద కరుణ కలగదా? నా కిక ఈ సంసార కారాగారంలోనించి విముక్తి లభించదా?"

అని మంత్రి అనేక విధాలుగా వాపోయాడు. తరవాత తిరిగీ రుద్రాక్షమాల చేత ధరించి నిశ్చలహృదయంతో పంచాక్షరీ మంత్ర పునశ్చరణ కుపక్రమించాడు.

4

శూరమంత్రి పినాకధన్వ చేసిన చౌర్యం ఆమూలాగ్రంగా అవగాహన చేసుకోవాలని నిశ్చయించి వేగులవారిని కొందరిని పిలిపించి అతి రహస్యంగా ఆ వ్యవహారం అంతా గాలించవలసిందని ఆజ్ఞాపించాడు.

మంత్రి అనుక్షణమూ వెయ్యికళ్లతో కాశ్మీర రాజ్య వ్యవహారాలన్నీ పరిశీలిస్తూనే ఉంటాడు. అయినా తన కుమారుడే చౌర్యం చేసినా అతని కదలికలేశమైనా తెలియలేదు. దానికతడెంతో నొచ్చుకున్నాడు. భార్యకా విషయమేమైనా కొంచెం లోతుగా తెలిసి ఉండవచ్చునని ఆమె నడిగి చూచాడు.

జయమంగళ తన కా విషయం అంతకంటె తెలియదనీ, ధన్వ తన దంతపేటికలో ఆ పచ్చలహారం అతిరహస్యంగా దాచి వేస్తూంటే చూచి పట్టుకొని వెంటనే అది భూతేశ్వరస్వామి ఆలయ ధర్మాధికారికి పంపించి వేశాననీ చెప్పింది. అంతకు మించి తా నావిషయం ఏమీ ఎరగనని కంట నీరు పెట్టుకుంది.

మంత్రికి జయమంగళ చెప్పినది నమ్మక తప్పలేదు. ఎంతటి రహస్య విషయమైనా ఆమెకతనిదగ్గర ఆ రహస్యం దాచే అలవాటు లేదు. అసలే ఆమె కుమారుడిల్లు విడిచి వెళ్ళిపోయాడని బెంగటిల్లి కమిలి కృశించి పోతూంది. ఆ పరిస్థితులలో ఆమె నిక నొప్పించడం వల్ల ప్రయోజనమేమీ లేదని మంత్రి మరి ఆ సంగతి ఆమెతో ప్రస్తావించ లేదు.

ఆపైన నయానా భయానా బుజ్జగించి ఆ విషయం ధన్వ నడిగి తెలుసుకోవాలని అనుకున్నాడు. కాని అతడు మళ్ళీ తిరిగి భవంతికే రాలేదు.

మంత్రి నొక్క అనుమానం గట్టిగా పట్టుకుని పీడించింది. భూతేశ్వరస్వామి ఆలయంలో అమ్మవారి ముక్కెర కాజేసిన బందిపోటు దొంగ దొంగతనానికీ, ధన్వ చేసిన దొంగతనానికీ ఏదో గట్టి సంబంధం ఉండి తీరాలని అతని అనుమానం. ఆ బందిపోటు దొంగ ముక్కెర అపహరించాడు; ధన్వ పచ్చలహారం అపహరించాడు. రెండూ భూతేశ్వరస్వామి ఆలయంలో, తత్రాపి అమ్మవారి ఆలయంలో జరిగిన చౌర్యాలే!

అయితే ముక్కెర అపహరించిన దొంగ కతడప్పుడే దారుణ మరణ శిక్ష విధించి వేశాడు. అతని మూలంగా ఇక ఆ రహస్యం ఛేదించే ఆస్కారమేమీ లేదు. మంత్రి కెలాగైనా ఆ రహస్యం ఛేదించి తీరాలని గట్టి పట్టుదల కలిగింది.

వెనువెంటనే భూతేశ్వరాలయ ధర్మాధికారికి అంచెలమీద కబురు పెట్టాడు. మంత్రి పిలిపించారన్న మాట వినగానే ఆలయ ధర్మాధికారి

రెక్కలు కట్టుకొని ఆయనభవంతిలో వాలిపోయాడు. మంత్రినిచూస్తూనే అతడు సవినయంగా దోసిలి ఒగ్గి నిలుచున్నాడు. శూర మంత్రి గుక్క తిప్పుకోకుండా అతనిమీద ప్రశ్నలవర్షం కురిపించాడు.

'అమ్మవారి ఆలయంలో జరిగిన దొంగతనంలో ఏయే ఆభరణాలు పోయాయి?"

"ముక్కెర, పచ్చలహారం, రత్నాంగుళీయకం."

రత్నాంగుళీయకం కూడా దొంగలపహరించిన విషయం మంత్రి కంతవరకూ తెలియనే లేదు. అతడు లోలోపల నిర్ఘాంతపడినా పైపైకదేమీ కనబడనీయలేదు.

"ఆ అంగుళీయకం విషయం నాకింతవరకూ తెలియనే లేదే?"

"ఈ స్వల్పవిషయానికి తమదాకా ఎందుకని నగరదండనాయకుల కది తెలుపుడు చేసుకున్నాము."

"అంగుళీయకం అపహరించిన వారెవరు?"

"ఇంకా అది దొరకనేలేదు."

"ఈ మూడు చౌర్యాలూ ఎంత వ్యవధిలో జరిగాయి?"

"ఒక్కనాటి రాత్రి."

"బందిపోటు దొంగ లెంతమంది వచ్చారు?"

"నలుగురైదుగురు వచ్చారట."

"అందరూ దొరికారా?"

"లేదు."

"ఎంతమంది దొరికారు?"

"ఈ విషయంలో తమకు తెలియని దేముంది? ఇంతవరకు ఒక్క దొంగ మాత్రమే పట్టుబడ్డాడు. అతనికి తామేమరణదండన విధించారు."

ఆవ్యంగ్య సమాధానం శూరమంత్రి గుండెల్లో సూటిగా పొడుచుకుంది. అయినా అతడది అణువంతైనా పైకి వ్యక్తం కానీయలేదు. ఆటు పిమ్మట మంత్రి ధర్మాధికారి నింకేవో రెండు మూడు చిన్నవిషయాలడిగి ఆ పరిశీలన అంతటితో ముగించివేశాడు. వెంటనే ధర్మాధికారి తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

అంతటితో శూరమంత్రికి కుమారుని కా దొంగతనంలో పాలున్న దని గట్టి అనుమానం కలిగింది. ఇక అతనినెలాగైనా నెమ్మదిగా బుజ్జగించి ఆ విషయం లోతుపాతులన్నీ క్షుణ్ణంగా తెలుసుకుని తీరాలని నిశ్చయించుకొన్నాడు.

పినాకధన్వను చిన్నప్పటినుంచీ ఎత్తుకొని లాలించి పెంచిన ఒక దాదిని పిలిచి ధన్వనెలాగైనా వెతికి పట్టుకుని నెమ్మదిగా బుజ్జగించి ఇంటికి తీసుకు రావలసిందని ఆజ్ఞాపించాడు.

సామాన్యంగా దత్తపుత్రులకు కొన్ని అవగుణాలలవడుతుంటాయి. ధన్వ కా గుణాలు మరింత బాగా అలవడ్డాయి. చిన్నప్పటినుంచీ జయమంగళ అతని నెంతో గారాబంగా పెంచి పెద్దవాణ్ణి చేసింది. ఆ గారాబంవల్ల శూరమంత్రి కతనిని బాగా అదుపులో పెట్టవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది. దానా దీనా పినాకధన్వకు చిన్నప్పటినుంచీ ఆకతాయితనము, మంకుపట్టు మొదలైన అవగుణాలన్నీ బాగా అలవడ్డాయి. ఆపైన ధన్వ తలిదండ్రులు చాలా సామాన్య సంసారులు. నాలుగైదేళ్ళ వయస్సు వచ్చేవరకూ అతడా పరిస్థితిలోనే పెరిగాడు అటు పిమ్మట శూరమంత్రి భవంతిలో అతనికి మహారాజభోగాలలవడ్డాయి. జయమంగళ అతడేది అడిగినా తండ్రికైనా తెలియకుండా చాటుమాటుగా అతని కందిచ్చి అల్లారుముద్దుగా పెంచి పెద్దవాణ్ని చేసింది ధన్వ చిన్నతనంలో ఒకమారు తన కొక పెద్ద ఏనుగు, జరీ అంబారీ కావాలని మంకుపట్టు పట్టాడు. ఆ రోజుల్లో అది మహాభోగులుపయోగించే అత్యుత్తమ వాహనం. అయినా దాని కామె వెనకాడలేదు. ఆ విషయం భర్తతోనైనా సంప్రతించకుండా ఆ మరునాడే కుమారుని ముచ్చట తీర్చింది. అది తెలిసి మంత్రి ఆమెమీద విసుక్కున్నాడు. గురుకులవాసం చేసి చక్కగా శాస్త్రాభ్యాసం చెయ్యవలసిన వయస్సులో అటువంటి వినోద విహారాలు పనికిరావని రుసరుస లాడాడు. కాని ఆమె మాట కెదురాడలేక ఆ విషయం చూసీచూడనట్టు మాట్లాడ కూరుకున్నాడు. ఆవిధంగా పెరిగి పెద్దవాడైన ధన్వ అతని కొక హృదయ వ్యాధిగా పరిణమించడంలో ఆశ్చర్యం ఏమి ఉంది?

పినాకధన్వను వెదకడానికి వెళ్ళిన దాది కతని ఆనుపానులన్నీ బాగా తెలుసును అందుచేత ఆనాటిరాత్రికే నెమ్మదిగా అతని నింటికి తీసుకువచ్చింది. కుమారుని చూడగానే జయమంగళకు ప్రాణం లేచి వచ్చింది. శూరమంత్రికూడా ఆతని నేమీ అనలేదు. భర్తధోరణి చూచి జయమంగళ బాగా ఆశ్చర్యపడింది. కాని ఆయన ఔదాసీన్యంలో ఏదో అంతరార్థం ఉన్నదని ఆమె ఒక్క క్షణంలో పసిగట్టివేసింది. తండ్రి వాత్సల్యం ధన్వకు మరింత ఆశ్చర్యం కలిగించింది.

ఆ మరునాడు మంత్రి పినాకధన్వ నెంతో ఆప్యాయంగా తన దగ్గరికి పిలచి ఆ రత్నాంగుళీయక మేమైనదో చెప్పవలసిందని బతిమాలు తున్నాడు. ఆది అపహరించడం కేవలం విషసర్పంతో చెలగాటమని హెచ్చరించాడు. జరిగిన సంగతి అంతా యథాతథంగ చెప్పివేస్తే మహారాజది అతని ప్రథమ తప్పిదంగా క్షమించి విడిచిపెట్టగలరనీ, ఆ విషయం అంతా యథాతథంగా తెలియజేయమనీ పరిపరివిధాల బుజ్జగించి బతిమాలుతున్నాడు.

ఆ అనునయంతో పినాకధన్వకు తండ్రి ఔదాసీన్యాని కంతరార్థం అంతా స్పష్టంగా తెలిసిపోయింది. ధన్వ కప్పటికి ఊరికే వట్టిపుణ్యానికే ఆబద్ధాలాడడం ఒక పరిపాటిగా అలవాటైంది. ఎవరేనా ప్రసంగవశాత్తూ 'భోజనం అయిందా' అని ప్రశ్నిస్తే, భోజనం చేసినా ఆతడు తడుముకోకుండా చెయ్యనేలేదనే చెప్పివేస్తాడు. జయమంగళ తప్ప అందరూ తన ననుమానిస్తున్నారనే అతని భయం.

అయినా అతడా భయమేమీ పైకి కనబడనీయకుండా నెమ్మదిగా తన చౌర్యకథ అంతా తండ్రికి తెలియజేశాడు. నలుగురు బందిపోటు దొంగలతో కలిసి తాను భూతేశ్వరస్వామి ఆలయం దోచుకున్న మాట నిజమే అని అంగీకరించాడు. పోయిన నగలలో పచ్చలహారం తాను చేజిక్కించుకొన్నానని ఒప్పుకొన్నాడు. మిగిలిన నలుగురిలోను ఒకడు ముక్కెర, మరి ఒకడు రత్నాంగుళీయకమూ అపహరించారనీ వారిలో ముక్కెర అపహరించినవాడే మరణదండన అనుభవించాడనీ, రత్నాంగుళీయకం అపహరించిన దొంగ మిగిలిన ఇద్దరితోనూ కలసి ఆరాత్రే శ్రీనగర

పరిసర పర్వత గుహాళిలోకి పారిపోయాడనీ చెప్పాడు. ఆ పైన వారి సంగతి తనకేమీ తెలియలేదని అన్నాడు.

మంత్రి అతనినెన్నో విధాలుగా ఆ విషయాలన్నీ గుచ్చి గుచ్చి అడిగాడు. ధన్వ ఆ దొంగల పేరులు, వారితో తన కేర్పడిన సంబంధము మొదలైన విషయాలన్నీ పూసగుచ్చిన ట్లేకరువు పెట్టాడు.

మంత్రి కతనిమాటలు వింటూంటే అవన్నీ యథార్థాలే అయి ఉండవచ్చునని నమ్మకం కలిగిది. అయితే ధన్వ ఏదో కొంచం మెలత వేస్తున్నాడని కూడా అనిపించక పోలేదు. ఎంత ప్రయత్నించినా ఆ మెలత ఏదో అతనికి బోధపడలేదు. క్రమక్రమంగా అదే బోధపడి తీరుతుందనీ, అప్పుడిక ధన్వను బెదిరించడంవల్ల ప్రయోజన మేమీ లేదనీ నిశ్చయించి, మంత్రి ఆ ప్రస్తావన అంతటితో ముగించివేశాడు.

ఇక అటువంటి దుస్సాహసాలు చెయ్యవద్దని ధన్వ కనేక విధాల హితబోధ చేశాడు. ధన్వ తన అపరాధం మన్నించవలసినదనీ, ఇంకెప్పుడూ అటువంటి సాహసాలు చెయ్యననీ, నలుగురిలోనూ తన కప్రతిష్ఠ రాకుండా రక్షించవలసిందనీ ప్రార్థించాడు. మంత్రి అతని ప్రార్థన విని ఒక్క వేడినిట్టూర్పు విడిచిపెట్టాడు.

5

పిసాకధన్వ చెప్పిన విషయాలన్నీ విని మంత్రి చాలా సేపటివరకూ ఏదో లోతుగా ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు. మరి కొంత సేపటికా దీర్ఘాలోచన ముగించాడు. ఆ మిగిలిన ముగ్గురు బందిపోటు దొంగలనూ వెంటనే వెదికి పట్టుకోవలసిందని శ్రీనగర దండనాయకుని కొక శ్రీముఖం పంపించాడు. శ్రీనగర పరిసరారణ్యాలలోని కొండలు, గుహాలు, గుట్టలు అన్నీ గాలించి తీరవలసిందని ఆ శ్రీముఖంలో ప్రత్యేకంగా ఉట్టంకించాడు.

ఆ క్షణంనించీ అతని హృదయంలో ఒక పెద్ద కొండ మోపినట్లయింది. అత డనేక విధాలుగా మథన పడ్డాడు.

నేడో రేపో ఆ దొంగలు ముగ్గురూ దొరికి తీరతారు. అప్పుడు వాళ్ళ చౌర్యాలతో బాటు పిసాకధన్వ చేసిన చౌర్యం కూడా అందరికీ

తెలిసితీరుతుంది. ఆదొంగలను ముగ్గురినీ గట్టిగా నిర్బంధించి అడిగినప్పుడు వారు తమకూ, పినాకధన్వకూ మధ్య నడిచిన వ్యవహారం అంతా నలుగురి ఎదటా వెల్లడించకమానరు. అప్పుడిక తానందరిలోనూ తల ఎత్తుకుని తిరగగలడా? పినాకధన్వ అపహరించిన పచ్చలహారం తిరిగి దేవాలయ ధర్మాధికారికి పంపించివెయ్యడం వల్ల అతనికి దారుణ మరణశిక్ష తప్పితే తప్పిపోవచ్చును కాని అతని మూలకంగా తనకువచ్చే అప్రతిష్ఠ మాట? తానిక ఏముఖం పెట్టుకొని మహారాజు సమక్షంలో నిలబడగలడు? ఇప్పుడిక తన కర్తవ్యమేమిటి ?

ఆ విధంగా అతని మథన ఎంతసేపటికీ ఎటూ తెగలేదు. ఆ విషయంలో కాశ్మీరాస్థాన విద్వత్కవి శివస్వామి నొకమారు సందర్శించవలెనని అనుకొన్నాడు. వెంటనే శివస్వామి భవంతి కొక ఆందోళిక పంపించాడు. ఎలాగైనా ఒకమారు దర్శన మిప్పించవలసిందని శివస్వామికి కబురు పంపించాడు. శివస్వామి రాగానే అతనితో కలిసి తన రహస్య మంత్రాగారం లోపలికి వెళ్ళిపోయాడు.

శివస్వామి శూరమంత్రి కత్యంతాప్తుడు. నిత్యపూజా ధురంధరుడు. మంత్రి అప్పుడప్పుడతనితో కలిసి ఇష్టాగోష్ఠి ప్రసంగాలుజరుపుతూంటాడు. కుశలప్రశ్నాదికం జరిగిన పిమ్మట మంత్రి తన మనస్సులోని మాట అతని ఎదుట బయలుపెట్టాడు.

"నేనీ మహాశివరాత్రి వెళ్ళగానే వారణాసికి వెళ్ళిపోయి, ఇక ఈ జీవిత శేషం అంతా అక్కడే గడిపివేద్దామని అనుకుంటున్నాను."

శివస్వామి ఆ మాట విని నిశ్చలదృష్టితో మంత్రి ముఖం పరిశీలించాడు:

"ఇప్పుడంతటి తొందర ఏమివచ్చింది?"

"నాకు క్రమంగా శరీర పాటవం తప్పిపోతూంది. ఇటీవల మా ధన్వమూలాన కొంత మనస్థిమితం కూడా చెడింది. నాకీ రాజ్యకార్య వ్యాసంగం వల్ల నిత్యమూ నిర్వర్తించుకునే పరమశివార్చనకు కూడా వ్యవధి దొరకడంలేదు."

శివస్వామి అది విని కొంచెం హేళగా నవ్వి కర్పూర తాంబూల చర్వణం ప్రారంభించాడు :

"మీవంటి వారే ఇలాగంటే నే నేమనను? రాజకార్య వ్యాసంగంలో మీ రనుక్షణమూ చేస్తున్నది పరమేశ్వరార్చనమే! ఈవయస్సులో దీనికోసం ప్రత్యేకంగా వారణాసికి వెళ్లవలసినంత అవసరం ఏమి వచ్చింది?"

శూరమంత్రి కతని మాటలలోని అంతరార్థం విస్పష్టంగా అవగాహన కాలేదు. బొమముడి విరిచి జిజ్ఞాసా దృష్టితో శివస్వామి వైపు చూచాడు.

శివస్వామి తిరిగీ హేలగా నవ్వాడు.

"మహామంత్రీ! ఈ కాశ్మీరధరణి సాక్షాత్తూ పరమశివుని అర్ధాంగి అనీ, కాశ్మీరాధీశ్వరులు కేవలం పరమశివాంశ స్వరూపులనీ మనపురాణవేత్తలు ఘోషిస్తున్నారు. తత్రాపి మన అవంతివర్మాధీశ్వరులు సాక్షాత్తు ఆర్ష ధర్మస్వరూపులే! ఆ ఆర్ష ధర్మ నిర్వహణలో మీ రనుక్షణమూ పరమశివార్చన చేస్తూనే ఉన్నారు. మీ చల్లని పరిపాలనలో కాశ్మీర ప్రజ హాయిగా గుండెమీద చేతులు వేసుకొని నిద్రపోతున్నారు. మీమూలంగా ఆర్ష ధర్మదేవత కాశ్మీరంలో అంతటా నాలుగుపాదాలతోనూ యథేచ్ఛగా విహరిస్తున్నది. అంతకన్నా వేరే పరమశివార్చన ఏమి ఉంది? మీకుమాత్రం ఈ విషయం తెలియదు గనక నా?"

శివస్వామి ముత్యాలచూర్ణంతో మెదిపిన కర్పూర తాంబూలం పుక్కిట బెట్టి మళ్ళీ ఒక చిరునవ్వు చిందించాడు. ఆ చిరునవ్వతని చెక్కిళ్ళపై రత్నకుండలాల వరకు విస్తరించింది.

మంత్రికతని ధర్మస్వరూప వివరణతో హఠాత్తుగా ఒక కనువిప్పు కలిగింది. ఆ మహావిద్వాంసుని విద్వత్తు, విజ్ఞత అనేకవిధాల శ్లాఘించాడు. శివస్వామి మరికొంతసేపు మంత్రితో ఇష్టాగోష్ఠి జరిపి తిరిగి తన భవంతికి వెళ్ళిపోయాడు.

శూరమంత్రి మళ్ళీ మథనలో పడ్డాడు. శివస్వామి వివరించినట్లు కాశ్మీరరాజ్య ధర్మనిర్వహణం కన్న వేరే పరమశివార్చన ఏమి ఉంది? అది అక్షరాలా యథార్థమే!

అయితే ఇటీవల ఆ ధర్మనిర్వహణలో తాను కొంచెం పొరబడ్డానేమోనని మంత్రికి కొంచెం భయం వేసింది. అదే సమయంలో

అతని హృదయంలో ఆ వృద్ధమాత దీనాక్రోశం మంద్రమంద్రంగా ప్రతిధ్వనించింది. ఆ బందిపోటు దొంగ తల్లి అంత దీనంగా ఆక్రోశిస్తూన్నా వినిపించుకోకుండా వెంటనే అతనికి ఘోర మరణదండన విధించాడు. కాని, తన కుమారుడు చేసిన తప్పిదం ఇంతవరకూ ఇతరు లెవరికీ తెలియజేయలేదు. అత డపహరించిన హారం తిరిగి భూతేశ్వర శివాలయం ధర్మాధిపతికి చేరి ఉండవచ్చును. కాని ఆ విషయం తన పైధర్మాధికారి అయిన మహారాజు అవంతివర్మకు తెలియజెయ్యక పోవడం ఒక పెద్దతప్పిదమే అని మంత్రి నిశ్చయించుకొన్నాడు. వెంటనే మహారాజ సన్నిధికి వెళ్ళి ఆ విషయం అంతా ఆమూలాగ్రంగా పూసగుచ్చినట్లేకరువు పెట్టాడు. తనకుమారుని అపరాధానికి తగినశిక్ష విధించవలసిందని చేతులు జోడించి ప్రార్థించాడు.

అవంతివర్మ ధర్మదేవత సాక్షాత్కరించినట్లుగా తన కెదురుగా దోసిలి ఒగ్గి నిలబడిన శూరమంత్రిని చూచి కొంత సేపటివరకూ నోటమాట లేక అలాగే నిర్ఘాంతపోయాడు. ఆ పైన కలకల నవ్వాడు.

"మీ కుమారునికి శిక్ష విధించడానికి నే నెవరిని? మీరే ఈ కాశ్మీర రాజ్యాని కంతటికీ ధర్మాధికారులు! ఆ ధర్మమేదో మీరే నిర్ణయించండి!"

మంత్రి ఇంకా అలాగే దోసిలి ఒగ్గి నిలబడి తిరిగి సవినయంగా విన్నవించుకొన్నాడు:

"మహాప్రభూ! తమ రలాగ సెలవీయడం ధర్మంకాదు. ఈ రాజ్యాని కంతటికీ ఏకైక ధర్మాధికారులు తామే. మీ తరవాతనే నా ధర్మాధికారం. ఈ విషయంలో అపరాధం చేసినవాడు సాక్షాత్తూ నా కుమారుడు. అందుచేత నేనీ విషయం నిర్ణయించడం న్యాయంకాదు. కనక ఇక మీరే ఇక్కడ ధర్మనిర్ణేతలు!"

అవంతివర్మ మళ్ళీ కలకల నవ్వాడు:

"కావచ్చును. ఇంతకీ మీ కుమారు డపహరించిన హారమేమో తిరిగి అమ్మవారికి చేరిపోయిందికదా! దీనిలో ఇక అతని అపరాధ మేమి ఉంది?"

"ఏది ఏమయినా ఈ విషయం తమకు నివేదించడం నా ధర్మం. ఆ పైన తమ చిత్తం!"

అని ఇంకా అలాగే దోసిలికట్టి నిలుచున్నాడు మంత్రి. కాని మహారాజా విషయం అంతటితో తుంచివేసి మంత్రితో ఇష్టాగోష్ఠి ప్రారంభించాడు.

దానితో మంత్రికి కొండంత భారం గుండెల మీదినించి దింపివేసి నట్లయింది. వెంటనే అతడొక్క నిట్టూర్పు విడిచి పెట్టాడు. మహారాజు దగ్గర సెలవు తీసుకుని తన భవంతికి వెళ్ళిపోయాడు.

భవంతికి తిరిగి రాగానే శ్రీనగర దండనాథుడు దర్శనంకోసం చాలా సేపటి నించి వేచి ఉన్నాడని ఒక పరిచారకుడు విన్నవించాడు. వెంటనే మంత్రి మంత్రాగారంలోకి వెళ్ళిపోయాడు. శ్రీనగర దండనాథుడక్కడ దీనంగా చేతులు కట్టుకుని నిలబడ్డాడు. మంత్రి అతన్ని చూస్తూనే ప్రశ్నించాడు: "ఏమి! ఏమైంది? ఆ రత్నాంగుళీయకం దొరికిందా?"

"లేదు."

"లేదా! ఇన్నాళ్లనించీ మీరంతా ఏమి చేస్తున్నట్లు? మహాశివ రాత్రిలోగా మీరా ఉంగరం పట్టుకుని తీరాలి. అంతవరకు మీరిక నా కంటపడవద్దు. మహాశివరాత్రికి మహారాజు స్వయంగా భూతేశ్వరస్వామికి పూజాభిషేకాలు చెయ్యబోతున్నారు. తెలిసిందా?"

ఆ గర్జన విని దండనాయకుడు తలవంచుకొన్నాడు.

"ఎంత ప్రయత్నించినా మా కది లభ్యం కాలేదు."

"నాకది అంతా తెలియదు. మహాశివరాత్రిలోగా మీరా ఉంగరం పట్టుకుని తీరాలి."

అని మంత్రి కటాలున లేచి తన అభ్యంతర మందిరంలోనికి వెళ్ళిపోయాడు.

6

అటుపిమ్మట రెండు మూడు రోజులదాకా మంత్రి పరమేశ్వర పాద ధ్యానంలో నిమగ్నుడైనాడు. క్రమక్రమగా అతని హృదయంలో వారణాసికి వెళ్ళిపోవాలనే కాంక్ష ఇనుమడించింది. ఆ మరునాడే ఆమహా

రాజును దర్శించి తన కోరిక తెలుపుకుని చేసుకున్నాడు. క్రమక్రమంగా తన శరీరపాటవం తగ్గిపోతున్నదనీ, కుమారుని మూలంగా మన స్తిమితం తప్పిందనీ, తన విజ్ఞప్తి మన్నించవలసిందని ప్రార్థించాడు. కాని అవంతివర్మ ఆ మాట బొత్తిగా వినిపించుకోలేదు.

"నేను నామకః కాశ్మీరాధిపతిని. మీరు నాకు పితృసమానులుగా నిలిచి ఇన్నాళ్ళనుంచీ ఈ రాజ్య సంరక్షణభారం వహించారు. అందుచేత ఈ విషయం నిర్ణయించవలసినవారు మీరే. ఒక వేళ మీరు కాదు కూడదని వారణాసి వెళ్ళదలచిన పక్షంలో మీవంటి ధర్మమూర్తి నెవరినైనా ఇంకొకరిని మీ ధర్మాసనం మీద కూర్చోబెట్టి మరీ వెళ్ళండి. అంతే నా కోరిక!"

అని కలకల నవ్వాడు. మంత్రి ఇక ఏమనడానికీ పాలుపోక మధ్యాహ్నం పూజావేళకు మళ్ళీ తన భవంతికి తిరిగి వచ్చేశాడు. వెంటనే పరమేశ్వర పాదపూజలో పడి బాహ్య ప్రపంచమే మరిచి పోయాడు. పూజా పునస్కారాలన్నీ ముగించుకొని భోజనం చేసి కొంచెం సేపు విశ్రమించడం మంత్రికొక అలవాటు. ఆనాడు కూడ అతడలాగే తన రహస్య మంత్రాగారంలో కొంచెంసేపు విశ్రమించాడు.

అంతలోనే శ్రీనగర దండనాథు డతని సందర్శనానికి వచ్చారు. మంత్రి తొందరగా లేచి ఎంతో ఆత్రంగా అతన్ని రహస్య మంత్రాగారంలోనికి ఆహ్వానించాడు.

దండనాథుడు మంత్రితో కలిసి ఒక అర గడియసేపు మాత్రమే సంప్రతింపులు జరిపాడు. వెంటనే తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

పినాకధన్వ ఇన్నాళ్ళనించీ తండ్రిభవంతిలో అంటీఅంటనట్టు కాలక్షేపం చేస్తూ తల్లిదండ్రుల కెంతో అనువర్తనగా ఉన్నట్టు నటిస్తున్నాడు.

దండనాథుని రాకపోకలతో అతని కేదో అనుమానం వేసింది. కాని వారిరువురిమధ్య ఏమినడిచిందో అతనికి తెలియలేదు. అంతలో శూరమంత్రి అతన్ని గట్టిగా గొంతెత్తి పిలిచాడు. ధన్వ ఎంతసేపటికీ తన దగ్గిరికి రాకపోతే అతడే అతనిదగ్గిరికి వెళ్ళి ఒక సుఖాసనం మీదకూర్చున్నాడు.

పినాకధన్వ కతని ముఖవైఖరి చూడగానే పైప్రాణాలు పైనే ఎగిరి పోయాయి. మంత్రి రూక్షంగా కుమారుని వైపు చూశాడు.

“అమ్మవారి అంగుళీయకం నీ వేమి చేశావు? నిజం చెప్పు!”

“నాకు దాని విషయ మేమీ తెలియదే!”

“నీకు తెలుసును! అబద్ధాలాడకు. ఇప్పటికైనా నిజం చెబితే నీ ప్రాణాలు నిలుస్తాయి. నా మాట విను.”

పినాకధన్వ తెల్లబోయాడు. ఆ భయోద్వేగంలో అతని కేమనాలో తెలియలేదు. మళ్ళీ అలాగే తన కేమీ తెలియదని సమాధానం చెప్పాడు. అది వినగానే మంత్రి ముఖం అగ్నిజ్వాలలా జేవురించింది. తన పక్కనే దంతపేటికలో దాచిన అమ్మవారి రత్నాంగుళీయకం పైకెత్తి పట్టుకొన్నాడు:

“ఇదిగో ఆ అంగుళీయకం! నీవు చేసినదంతా నాకు బోధపడి పోయింది. ఇప్పటికైనా నిజం చెప్పు.”

ధన్వ ముఖంలో కత్తివాటు వేసినా నెత్తురుచుక్క లేదు! అతడు మరి చేసేదేమీ లేక తా నన్నమాటే మళ్ళీ వంతపాడాడు. దానితో మంత్రి అగ్గిలో వేసిన గుగ్గిలంలా మండిపడ్డాడు.

“ధన్వా! నీ వీ అంగుళీయకం అనంగలేఖకు బహూకరించావు. అమ్మవారి వ్రేలినున్న ఆ అంగుళీయకం ఆ వారకాంత వ్రేలి కలంకరించావు. ఇది అంతా ఋజువయిపోయింది. ఇప్పటికయినా నిజం చెప్పు. నాయనా! నా మాట విని నీ ప్రాణాలు సంరక్షించుకో!”

ధన్వ తలవంచుకొన్నాడు. అంతేగాని అవుననిగాని కాదనిగాని సమాధానం చెప్పలేదు. ఆ మౌనంతో మంత్రి తన ఆగ్రహానికి కట్టుకొన్న అడ్డుకట్ట ఒక్కమారుగా పటాపంచలైపోయింది.

“ఛీ నీచుడా! నీవిక నాభవంతిలో ఉండడానికి తగవు. వెంటనే ఇక్కడనుంచి వెళ్ళిపో. ఈ నాటినించీ నీకూ నాకూ ఋణం తీరి పోయింది. ఇక నీవు నాకు కుమారుడవు కావు; నేను నీకు తండ్రిని కాను. పో, నా ఇంటిలోనించి లేచిపో!”

అయినా ధన్వ ఇంకా అలాగే నిలబడ్డాడు. మంత్రి మళ్ళీ విరుచుకు పడ్డాడు.

“ఏం, ఎన్ని సారులు చెప్పినా కదలవేం? పో! నా ఇంట్లోనించి లేచిపో! లేకపోతే నేనే నిన్ను మెడపట్టుకుని గెంటి వేస్తాను. తెలిసిందా? పో ఇక నా ఎదుట నిలబడకు.”

మంత్రి లేవబోయాడు గాని అతనికి కొంచెం సమీపంలో నిలబడిన మంత్రి పరిచారకుడు ధన్వను నెమ్మదిగా వీధిలోకి గెంటివేశాడు.

అంతలో ఆ గందరగోళం అంతా విన్న జయమంగళ హడలిపోతూ అక్కడికి పరిగెత్తుకువచ్చింది. ఏదో విడ్డూరం జరిగిందని ఒక్క క్షణంలో గ్రహించుకుంది.

"ఏమిజరిగింది? ఏమిటిదంతా?"

ఎంతో ఆత్రంగా ప్రశ్నించింది. మంత్రి ఒక్క దీర్ఘనిశ్వాసం విడిచిపెట్టాడు.

"ఇదిగో! నీ కుమారుడు చేసిన ఘనకార్యమిదిగో!"

ఆ అంగుళీయకం ఆమెకు చూపించి జరిగినదంతా సంగ్రహంగా ఆమెకు తెలియజేశాడు. జయమంగళ అతని పాదాలమీదపడి ఆ తప్పిదమెలాగైనా మన్నించి ధన్వనింట్లో ఉండనీయవలసిందని పరిపరివిధాల ప్రార్థించింది. మంత్రి నెమ్మదిగా ఆమెనోదార్చడానికి ప్రయత్నించాడు.

"ధన్వనెలాగైనా సంరక్షించాలనే నేననేక విధాల బ్రతిమాలుకున్నాను. కాని వాడు నామాట వినిపించుకోలేదు. నేనేమి చెయ్యగలను? ఈ క్షణంనించీ ఇక వాడు నా కుమారుడుకాదు. అంతే!"

అయినా జయమంగళ అతని పాదాలు విడిచిపెట్టలేదు. అల్లాగే కాళ్లమీదపడి పరిపరివిధాల బతిమాలుకుంది. కాని మంత్రి చలించలేదు:

"ఇక ఈ క్షణంనించీ ధన్వ నా భవంతిలో అడుగు పెట్టడానికి వీల్లేదు. నీవు నీ కుమారుణ్ణి విడచి ఉండలేకపోతే నీవుకూడా వాడితో కలిసి వెళ్ళిపో! అంతేగని వాడికి యీ భవంతిలో అడుగుపెట్టడానికి వీలులేదు. అంతే"

మంత్రి వెంటనే ఆమె పాదాలపట్టు విడిలించుకొని ఒక్క అంగలో అక్కడినించి వెళ్ళిపోయాడు. జయమంగళ అక్కడే కూలబడి నిలబడిపోయింది.

7

వెంటనే శూరమంత్రి ఆ రత్నాంగుళీయకం భూతేశ్వరస్వామి ఆలయ ధర్మాధికారికి అప్పగించాడు. అప్పటికా విషయంలో అతని హృదయభారం కొంతవరకు తగ్గింది.

కాని పినాకధన్వను భవంతిలోనించి వెళ్ళగొట్టినప్పటినించీ జయమంగళ తిన్నగా అన్నపానాలే ముట్టడం మానేసింది. కుమారుడు వెళ్ళిపోగానే మంత్రికూడా బాగా కించపడ్డాడు. జయమంగళతో ఆ విషయమే చెప్పి నెమ్మదిగా ఓదార్చాడు:

"అప్పుడైనా జరిగినదంతా ఉన్నది ఉన్నట్లు నాతో చెబుతాడేమోనని నయానా భయానా అనేకవిధాలుగా బుజగించి చూచాను. జరిగినదంతా చెప్పి ఉంటే అది మహారాజసన్నిధిని విన్నవించి ఎలాగో అలాగ ఆయన క్షమాభిక్ష వేడి ఉందును. కాని మాటిమాటికీ నన్నే మోసగిస్తే నేనేమి చెయ్యగలను? శివద్రవ్యం అపహరించినవారీమధ్యనే నా చేతుల్లో దారుణ మరణదండన లనుభవించారు! శివద్రోహిని ఇంట్లో పెట్టుకున్నానంటే నే నెలాగ శివార్చన చెయ్యగలను? లోకు లేమంటారు? ఇక మహారాజును నే నేముఖం పెట్టుకుని చూడగలను? అదీగాక మా వంశీయులెవరైనా ఇలాంటి అధర్మకృత్యా లాచరించారా? అప్పటికీ నేను ఆ శిక్ష గృహనిర్వాసనంతో సరిపెట్టాను. దీనికే లోకులు నన్నేమని ఆడిపోసుకుంటారోనని భయపడుతున్నాను."

జయమంగళ అదంతా వినీ విననట్లు ప్రశ్నించింది:

"ఇంతకీ మన ధన్వ ఎక్కడికి వెళ్ళిందీ ఏమైనా తెలిసిందా?"

"లేదు. వేగులవారందరూ అతనిజాడే తెలియలేదని అంటున్నారు. ఒకవేళ మిగిలిన బందిపోటు దొంగలతో కలిసి హిమవన్నగప్రాంతాలకు పారిపోయాడేమోనని భయపడుతున్నాను."

"అయితే ఇక నే నీ భవంతిలో ఒక్కక్షణం ఉండలేను. నన్ను కూడా మా పుట్టింటికి పంపించివెయ్యండి. ఆపైన మీ రొక్కరూ ఇక్కడ ఉండి ఈ రాజ్యం అంతా ధర్మదేవత నాలుగు పాదాలతోనూ నడిచేటట్లుగా అతిజాగ్రత్తగా ఏలుకోండి!"

జయమంగళ మళ్ళీ వలావలా ఏడ్చింది. పుట్టింటికి పోతానని పట్టుపట్టింది. మంత్రికి కూడా ఆ సమయంలో ఇక అదే శరణ్యమని తోచింది. అదీకాక ఆ దుఃఖావేశంలో ఆమె అక్కడ ఉండేటట్లు కూడా కనబడలేదు. ఇక చేసేదేమీలేక ఆమెనా మరునాడే పుట్టింటికి పంపించివేశాడు. ఇక

ఆ భవంతిలో మిగిలిన దతడు, రత్న వర్ధనుడు, మరికొందరు పరిచారికా పరిచారకులు మాత్రమే!

పిశాకధన్వ నిర్వాసనంతో మంత్రికి తన ధర్మ నిర్వహణంలో కొంతవరకు సంతృప్తి కలిగింది. కాని ఆ భవంతి అంతా అతనికి కేవలం శ్మశానప్రాయంగా కనిపించింది. అయినా అతడు తన ధర్మనిర్వహణ శ్రద్ధ ఏమరలేదు. కాశ్మీర రాజ్యంలో దేవాయతనాల రక్షణకు కావలసిన గట్టి కట్టుదిట్టాలన్నీ చేయించాడు. దైవద్రవ్యం అపహరించిన వారినందరినీ గాలించి గాలించి పట్టుకుని మదించిన ఏనుగుల కాళ్లకింద పడవేయించి మట్టించి వేయించాడు.

అయితే భూతేశ్వర దేవాలయ సంరక్షణే అతనికంతగా సంతృప్తికరంగా కనిపించలేదు. అది శ్రీనగరానికి కనతిదూరంలో పర్వతమధ్యంలో నిర్మించిన దేవాలయం. ఆలయ ప్రాకారం దాటి పది అడుగుల దూరం సాగిపోతే ఆపైన కనిపించేదంతా సాంద్రారణ్యమే. ఆ దేవాలయానికి సంబంధించిన మడిమాన్యాలూ అరణ్యప్రాంతాని కానుకునే ఉన్నాయి. పర్వత ప్రాంతాలలోనుంచి వచ్చిన బందిపోటు దొంగ లప్పుడప్పుడూ ఆలయం దోచుకుపోవడం జరుగుతూనే ఉంటుంది. అయితే శూర మంత్రి ఆ దొంగలలో చాలామందిని హతమార్చివేశాడు. ఇక మిగిలిన వారందరూ పాడలెత్తిపోయి కొండలూ గుట్టలూ పట్టిపోయారు.

అలాగ పది పదిహేను రోజులు గడిచిపోయినా శూరమంత్రికి మరి పిశాకధన్వజాడే తెలియలేదు. బందిపోటు దొంగలతో కలిసి అతడెక్కడో ఏ పర్వత గుహాలోనో దాగి ఉండవచ్చునని మంత్రి నిశ్చయించాడు. ఆపైన ఎన్ని విధాల ప్రయత్నించినా అతనికి ధన్వజాడ దొరకలేదు. పుట్టింటికి వెళ్ళిన జయమంగళ ఇంకా తిరిగి రాలేదు. క్రమక్రమంగా అతనిలో ధైర్యం సన్నగిలింది. మళ్ళీ వారణాసికి వెళ్ళిపోవాలనే సంకల్పం బాగా బలపడింది. ధన్వ వెళ్ళినప్పటినించీ, శివస్వామికి మంత్రి భవంతికి వచ్చి ఆయనతో కొంతకాలంపాటు ఇష్టాగోష్ఠి జరిపి వెళ్లడం ఒక పరిపాటి

అయింది. ఒకనాడుదయమే అతడు మంత్రి భవంతికి విచ్చేశాడు. మంత్రి అతనితో కొంతకాలం ఇష్టాగోష్ఠి జరిపాడు. వారిద్దరి ప్రసంగమూ క్రమంగా ధన్వమీదికి తిరిగింది. మంత్రి ఉసూరుమని ఒక వేడినిట్టూర్పు విడిచి పెట్టాడు:

"స్వామీ! నే నీ అమాత్యాధికారం చేపట్టి అప్పుడే ఒక పుష్కరం పైగా గడిచిపోయింది. నే నెరిగి ఉన్నంతవరకూ ఎవరికీ ఏ విధమైన అపకారమూ చేసి ఉండలేదు. నాకిటువంటి శివద్రోహి దత్తపుత్రుడుగా సంప్రాప్తించడానికి కారణమేమిటి?"

మంత్రి మళ్ళీ నిట్టూర్చాడు. శివస్వామి అతని నోదార్చాడు:

"దీనిలో అంతగా ఆశ్చర్యపడవలసింది నాకేమీ కనిపించడంలేదు. పరమశివార్చన తదితర దేవతారాధనకన్న బహుదుష్కరమైనదని శివాగమ శాస్త్రవేత్తలు సెలవిస్తున్నారు. అందులోనూ మీరా పరమశివుని కేవలం ధర్మమూర్తిగా భావించి అనుక్షణమూ ఉపాసిస్తున్నారు. కనక నే మీ కిటువంటి అగ్నిపరీక్ష తటస్థించింది. భక్తుల ననుగ్రహింప దలిచినప్పుడా పరమేశ్వరుడు వారి కెన్నెన్నో కష్టపరంపరలు కల్పిస్తూంటాడని పెద్ద అంటారు. అయినా విజ్ఞులు, మేరుధీరులు అయిన మీకు నేను వేరే విన్నవించవలసింది ఏముందిక?"

మరి కొంతసేపటికి వారి ప్రసంగం వారణాసి యాత్ర మీదికి తిరిగింది. మహారాజెన్నిమార్లు ప్రార్థించినా తన కోరిక మన్నించడం లేదని మంత్రి ఒక నిట్టూర్పు విడిచి పెట్టారు. శివస్వామి అందుకొన్నాడు:

"నాదొక్క మనవి! మీరు నాకిచ్చిన చనువును పురస్కరించుకుని మీతో ఒక చిన్న విషయం ముచ్చటించాలని ఉవ్విళ్లూరుతున్నాను. సెలవైతే__"

మంత్రి జిజ్ఞాసార్థకంగా బొమముడి విరిచాడు. శివస్వామి సవినయంగా విన్నవించాడు:

"మీ ధన్వ అకతాయితనం బాగా పెచ్చు పెరిగిన కొద్దీ మీలో

ఈ యాత్రా సంకల్పం బాగా బలపడింది. అంతకు పూర్వం ఇలా సంకల్పం మీలో ఇంతగా బలపడలేదు.’’

శూరమంత్రి తల ఎత్తి శివస్వామి వైపు చూచి అతని మాటలలోని అంతరార్థం నిశితంగా అర్థం చేసుకొన్నాడు. మంత్రి కతని మాటలలో కొంతవరకు యాథార్థ్యం లేకపోలేదని అనిపించింది. తక్షణమే అతని కాతరుణంలో తిరిగి ఒక కనువిప్పు కలిగింది. తన విధ్యుక్తధర్మనిర్వహణ భీతివల్లనే, ధన్వమీది మమకారం వల్లనే తన కిటువంటి యాత్రా సంకల్పం కలిగి ఉండవచ్చుననీ, ఇన్నాళ్ళనించీ ఆ విషయం అంతరాంతరాలలో అజ్ఞాతంగానే ఉండిపోయిందనీ మంత్రి కొంచెం గుర్తించుకొన్నాడు. కాని ఆ పరాజయం అంగీకరించడానికి కత డిష్టపడలేదు:

“స్వామీ! విజ్ఞులయిన మీకు నే నేమని విన్నవించగలను! కాని నా తల్లిదండ్రులు నాకు ‘శూరు’ డని నామకరణం చేశారు. ఇంతవరకు నా జీవితంలో వారు పెట్టిన నామధేయాని కెన్నడూ అపఖ్యాతి రాలేదు. నా బొందిలో ప్రాణం ఉన్నంతవరకూ ఇక ముందుకూడా అటువంటి అపఖ్యాతి రానేరదు. భీరుత్వం అనేది మా ఇంటా వంటా ఎన్నడూ వినబడలేదు. ఇక ముందుకూడా వినబడనేరదు!’’

మంత్రి గర్జన విని శివస్వామి కిమ్మనకుండా తాంబూల చర్వణంలో పడ్డారు. ఒక నిమిషం సేపూరుకుని నెమ్మదిగా నీళ్ళు నమిలాడు:

“ఎంతమాట! మీ శూరత్వం శంకిస్తున్నానని అనుకొన్నారా? అదికాదు నేననేది. అత డల్లారు ముద్దుగా పెరిగినవాడు. కన్న మమకారం కన్న పెంచిన మమకారం పెద్దదని అంటారు! అదీగాక ఒక కుమారుడున్నా లేనట్లే అని ధర్మవేత్తలంటారు! దానా దీనా మీ మనస్సేమైనా విషమ సంధిలో పడిందేమోనని విన్నవించుకొన్నాను. అంతే!’’ పిమ్మట శివస్వామి మంత్రి దగ్గర సెలవు తీసుకొని తన భవంతికి మరలి పోయాడు.

8

మరి పదిరోజులు గడిచిపోయేసరికి శ్రీనగరం అంతా రాబోయే శివరాత్రి మహోత్సవ కోలాహలంతో కళకళలాడింది. ఆ నాటి కాశ్మీరంలో శివరాత్రి ఆబాలగోపాలానికీ ఒక గొప్ప మహోత్సవం. కాశ్మీర రాజ బంధువులంతా మహాశివరాత్రికి స్వయంగా శివపూజ చేస్తారు. శైవ దేవాయతనాలకు దాన ధర్మాలు, శైవాగమశాస్త్రవేత్తలకు అగ్రహార దానాలు ఇంకా ఎన్నెన్నో ధర్మకార్యాలు చేస్తారు. అవంతివర్మ స్వయంగా భూతేశ్వరస్వామికి పూజాభిషేకాలు చేసి ఆ రోజంతా ఉపవసిస్తాడు. ఇక మిగిలిన శ్రీనగర పౌరులా మహోత్సవ కోలాహలంలో పడి మైమరచి పోవడంలో ఆశ్చర్యం ఏమి ఉంది!

శ్రీనగర దండనాథుడు రాజమంత్రు లిద్దరికీ భూతేశ్వరస్వామి దేవాలయ పరిసరపర్వతాలపై ప్రత్యేక స్కంధావారా లేర్పాటు చేయించాడు. ఆ స్కంధావారాలలో వారికి సమస్త సుఖవసతులూ ఏర్పాటు చేయించాడు. దేవాలయార్చకులకు, రాజ పురోహితులకు పూజాపుర స్కారాలకు కావలసిన సంభారాలన్నీ సిద్ధం చేయించవలసిందని ఆజ్ఞాపించాడు.

మంత్రి స్వయంగా దగ్గర ఉండి ఆ ఏర్పాట్లన్నీ యథావిధిగా జరుగుతున్నదీ లేనిదీ చాలా జాగ్రత్తగా పరిశీలించాడు.

ప్రధాన పౌరులు కొందరా మహోత్సవం కళ్ళారా చూచి ఆనందించాలనే తహతహతో ఆ పరిసర ప్రాంతాలలో విడుదు లేర్పాటు చేసుకొన్నారు.

అవంతివర్మ అంతఃపురాంగనలతో కలిసి భూతేశ్వరాలయానికి బయలుదేరాడు. అంతఃపురాంగనలంతా పిల్లలతోను పాపలతోను వేర్వేరు పల్యంకికలలో స్వామి ఆలయానికి ప్రయాణమయ్యారు. పల్యంకికల కెదురుగా అవంతివర్మ పట్టపు టేనుగు అటు ఇటు తూగుతూ ఒయ్యారంగా సాగిపోయింది. బంగారు అంబారీలో సుఖా

సీనుడై చిరునవ్వులు చిందించే మహారాజును చూచి కాశ్మీరప్రజ ఆబాల గోపాలము చేతులెత్తి నమస్కరించి జయజయధ్వానాలు చేశారు.

ఆ మహోత్సవం అంతా కళ్ళారా కలయ జూచిన శూరమంత్రి హృదయంలో గద్గదిక బయలుదేరింది. వేడి వేడి కన్నీరు చెక్కిళ్ళపై ధారకట్టి ప్రవహించింది. గడచిన సంవత్సరం శివరాత్రి కతడు జయమంగళతోను, కుమారుడు రత్నవర్ధనునితోను కలిసి స్వయంగా స్వామికి పూజాభిషేకాలు చేశాడు. పినాకధన్వ కూడా అంటీ అంటనట్టుగా పూజాభిషేకాలు నిర్వర్తించాడు.

మళ్ళీ శివరాత్రి తిరిగివచ్చేసరి కతని శిరస్సుపై ఒక పెనుప్రళయం విరుచుకు పడింది. పినాకధన్వ కొండలూ గుట్టలూ పట్టిపోయాడు. భార్య జయమంగళ ధన్వ లేని భవంతిలో ఉండలేనని పుట్టింటికి వెళ్ళిపోయింది.

రత్నవర్ధను డొక్కడే ఆ మహోత్సవం చూడాలని అతని వెంట వచ్చాడు.

“పరమేశ్వరుని కీ శివరాత్రి నా మీద పూర్తిగా అనుగ్రహం తప్పింది. లేకపోతే నా మీద ఇన్ని ఆపద లొక్కమారుగా ఎందుకు విరుచుకు పడతాయి?”

శూరమంత్రి ఉసూరుమని వేడి నిట్టూర్పు విడిచి పెట్టాడు. దూర దూరంగా ఉత్తర దిశలో అతనికి హిమవన్న శిఖరాలసంఖ్యాకమైన స్ఫటికలింగ స్వరూపాలతో ప్రత్యక్షమైనాయి.

ప్రాతఃకాల సూర్యకిరణాలాశిఖరాలపై దేవకాంచన పుష్పవృష్టి కురిపించాయి. ఇంకాబాగా విడివడని మంచుతెరలలో శ్రీనగర ప్రాసాద శిఖరాలు, శివవిష్ణు దేవాలయాల సువర్ణ కలశాలు మానస సరోవరంలో అప్పుడప్పుడే వికసించే పసిడి తమ్మిపూల తీరులతో కనులకు మిరుమిట్లు కలిగించాయి. భూతేశ్వరస్వామి దేవాలయంలో వేయి బంగారు ఘంట లొక్కమారుగా ఓంకారనాదాలారంభించాయి. శంఖధ్వనులు మిన్నందుకొన్నాయి. మంగళతూర్యాలు చెవులు చిల్లులు పడేటట్లు భోరుమని మారు మోగాయి.

ఆ ధ్వనులలో మధ్య మధ్యన పురోహితుల నమక చమక పారాయణాలు, వేదమంత్ర పాఠాలు వీనులకింపుగా వినిపించాయి.

ఆ మంగళ పాఠాలాలకించిన మంత్రి మహారాజప్పుడే శివపూజ కుపక్రమించారని అనుకొన్నారు.

కొంచెందూరంలో విడిదిచేసిన రాజసైన్య స్కంధావారంలో నుండి హయ హేష గజ బృంహితాలు గంభీరంగా వినిపించాయి.

మంత్రి తన స్కంధావారంలోనికి వెళ్ళి ఆ మహోత్సవపు ఏర్పాట్లన్నీ అతిజాగరూకతతో పరిశీలిస్తూ వేయికళ్ళతో కనిపెట్టిచూస్తున్నాడు.

అంతలో హఠాత్తుగా భూతేశ్వరాలయంలో మంగళ తూర్య ధ్వనులొక్కమారుగా నిలిచిపోయాయి.

వెనువెంటనే రాజపురోహితుల వేదమంత్ర పారాయణాలుకూడా స్తంభించి పోయాయి. స్వామి దేవాలయంలో గర్భగుడి, ఆ పరిసరాలు అన్నీ ఒక్కమారు గొంతు నొక్కి వేసిపట్టుగా నీరసమూర్తులై నిలిచాయి.

ఆ విడ్డూరానికి కారణమేమో శూరమంత్రికి తెలియలేదు. క్రమక్రమంగా అతని హృదయంలో అలజడి ప్రారంభమయింది. అంతలోనే శ్రీనగర దండనాథు డక్కడికివచ్చి సవినయంగా మంత్రికి నమస్కరించాడు.

మంత్రి కంగారుపడుతూ క్షణకాలం అతని ముఖవైఖరి పరిశీలించాడు. దండనాథునికి మాటలు తడబడ్డాయి:

"మహారాజా తమ పూజాభిషేకాలు పూర్తికాకుండానే మధ్యలోనే తమ స్కంధావారంలోనికి వెళ్ళిపోయారు!"

"కారణం"

"ఏమోగాని విపరీతమైన శిరోవేదనతో బాధపడుతున్నామని అన్నారు అంతే!"

"అసలు కారణం?"

"ఏమని విన్నవించుకోను! తీరా మహారాజు పూజ ఉపక్రమించే సరికి అక్కడ స్వామి సువర్ణ కలశాలుగాని, రత్నహారాలుగాని, చివరికి నైవేద్యం పెట్టడానికొక ద్రాక్షఫలంగాని కనిపించలేదట?"

"అవన్నీ ఏమైపోయాయి?"

"నిన్న అపరరాత్రివేళ బందిపోటు దొంగలెవరో లోపల ప్రవేశించి అవ్వన్నీ అపహరించుకుపోయారట!"

మంత్రి తాను వింటున్నానా, కలగంటున్నానా అని నిర్ఘాంత పోయాడు:

"అయితే మీరంతా ఇక్కడ ఉండి ఏమి చేస్తూన్నట్టు?" ఒళ్ళెరగని క్రోధావేశంతో గట్టిగా గర్జించాడు మంత్రి.

"మేమంతా ఈ ఉదయానికే ఇక్కడికి చేరుకున్నాము. జరిగినదంతా గత రాత్రే జరిగిపోయింది."

"మరి ఆ పూజారులు, రాజపురోహితులు ఏమి చేస్తున్నట్టు?"

"వారందరు తెల్లవారిన పిమ్మటే అంతటి ఘోరం జరిగిందని తెలుసుకున్నారు."

"అయితే వెనువెంటనే నాకీవిషయం ఎందుకు తెలియజేయలేదు?"

మంత్రి కళ్ళమ్మట నిప్పులు రాలాయి.

దండనాయకుని నోట మాట పెగలలేదు. నెమ్మదిగా వినబడీవినబడనట్లుగా నీళ్ళు నమిలాడు:

"అంత వివరంగా తమతో విన్నవించుకోవడానికి వ్యవధి ఎక్కడిది? రాజపురోహితులు పూజారులు గర్భాలయంలో ప్రవేశిస్తూనే అంతటి ఘోరం జరిగిందని తెలుసుకున్నారు. అంతలోనే మహారాజు పూజార్థమై గర్భాలయంలో ప్రవేశించారు. పూజారుల ముఖభంగిమలబట్టి ఆయన జరిగినదంతా ఒక్క క్షణంలో అర్థం చేసుకుని శిరోవేదనతో బాధపడుతున్నానని చెప్పి వెంటనే తమ స్కంధావారంలోకి వెళ్ళిపోయారు."

శూరమంత్రి కప్పటికి జరిగినదంతా కొంతవరకు తెలిసింది. అయితే తా నేర్పాటుచేసిన దేవాలయ రక్షకు లేమై పోయారో అతనికి తెలియ లేదు. మళ్ళీ దండనాథునిమీద మండిపడ్డాడు:

"మీ కిలాటివన్నీ చెయ్యిదాటిపోతేగాని నా చెవిని వెయ్యరు! మరి దేవాలయ రక్షణ కేర్పాటు చేసినవారంతా ఏమైపోయారు? ఎక్కడైనా హాయిగా పడుకుని నిద్ర పోతున్నారా?"

"వారి నందరినీ బందిపోటు దొంగ లంతకు ముందే హతమార్చేశారట!"

ఆ ప్రత్యుత్తరం విని మంత్రి దండనాథుని మీదిమీదికి వెళ్ళి విరుచుకు పడ్డాడు:

"ఇంతా జరిగినా మీరంతా నిమ్మకు నీరెత్తినట్టిక్కడ ఈ ఉత్సవ కోలాహలంలో పడి వినోదిస్తున్నారా? వెంటనే ఆ బందిపోటు దొంగలను పట్టుకుని, ఆ తరవాతే ఇక్కడికి రావాలని మీ కెందుకు తోచలేదు?"

"తమ ఆజ్ఞకోసమే నే నిక్కడికి వచ్చాను. తమ ఆజ్ఞే ఇక తరవాయి."

"చాల్లెండి! మీ సాకులూ మీరూను! వెంటనే మీరందరూ సైన్యాలతో కదిలిపోయి మధ్యాహ్నంలోగా ఆ దొంగల నందరినీ బంధించి ఇక్కడికి తీసుకురావాలి! అంతవరకూ మహారాజు మరి పూజాపునస్కారా లారంభించరు! తెలిసిందా? త్వరగా కదిలి వెళ్ళండి!"

దండనాయకు డక్కడినించి కదిలి వెళ్ళగానే శూరమంత్రి కొక్క గడియ సేపటివరకు ఇంకా ఆలోచనే తోచలేదు.

"ఎంతటి ఘోరం జరిగిపోయింది! ఎంతటి ఘోరం జరిగిపోయింది! ఇది ఏదో దారుణ దైవదుర్విపాకమే!" అనుకొని తొందరగా అడుగులు వేసుకుంటూ మంత్రి తాను విడిదిచేసిన స్కంధావారంలోకి వెళ్ళాడు. అతని కావేళ మహారాజు దర్శనం చెయ్యడానికే మనస్కరించలేదు! అతని జీవితంలో అటువంటి మహోత్సవ సమయంలో అంతటి ఘోరమెన్నడూ జరగలేదు! కాని ఆ విషమసంధిలో అతనికి మహారాజ దర్శనం చెయ్యక

తప్పలేదు. కనక ముందుగా ఆ బందిపోటు దొంగల వ్యవహారం పూర్తిగా తేలే దాకా మహారాజదర్శనమే చెయ్య దలుచుకో లేదు.

9

అటుపిమ్మట శూరమంత్రి మిట్టమధ్యాహ్నం వేళ మహారాజదర్శనానికి బయలుదేరి వెళ్లాడు. అవంతివర్మ అంతవరకూ తన స్కంధావారంలో హంసతూలికా తల్పంమీదనే విశ్రమించి ఉన్నాడు. మంత్రిని చూడగానే నెమ్మదిగా లేచి కూర్చున్నాడు.

"తమ శిరోవేదన ఎలాగున్నది?" అన్నాడు మంత్రి చేతులు జోడించి.

"కొంచెం తగ్గింది. క్రమక్రమంగా తగ్గిపోవచ్చును."

అవంతి వర్మ ఉసూరుమని నిట్టూర్చాడు. అంతేనే గాని దేవాలయ చౌర్యాన్ని గురించిగాని, మరి ఇంకే విషయాన్ని గురించి గాని మంత్రితో ప్రస్తావించనే లేదు. మహారాజు మౌనం శూరమంత్రిని మరింత బాధించింది.

అవంతివర్మ కింతవరకూ మంత్రి రాజ్యకార్య నిర్వహణాన్ని గూర్చి ప్రశ్నించవలసిన అవసర మేకలగలేదు. ఆ మహాశివరాత్రి నాడు మాత్రం అవంతివర్మ కటువంటి అవసరం కలిగింది. కాని అతడు శూరమంత్రి యెడల తనకున్న గౌరవంకొద్దీ, సౌహార్దంకొద్దీ ఆ విషయమే ఎత్తుకోలేదు. కనకనే ఆ విషయం మంత్రి నంతగా మథనపెట్టింది. మహారాజు శిరోవేదనకు కారణంకూడా అదేనని శూరమంత్రి అంతకు పూర్వమే అర్థం చేసుకొన్నాడు. మహారాజు మౌనం చవిచూచిన మంత్రి ఒకటి రెండు నిమిషాలవరకు అలాగే చేతులు జోడించి నిలుచున్నాడు. పిమ్మట నెమ్మదిగా విన్నవించాడు:

"మహారాజా! నా అశక్తతమూలంగా తమ మహాశివరాత్రి వ్రతానికి ఒక పెద్ద అంతరాయమే ఏర్పడింది. ఇప్పుడిక ఆ అంతరాయం అంతా పూర్తిగా తొలగిపోయింది. తమ రిక పూజాభిషేకాలకు

ఉపక్రమించవచ్చును! నా బొందిలో ప్రాణం ఉండగా ఇక ఇటువంటి అంతరాయం ఎన్నడూ రాదు! వేళ దాటిపోకుండా తిరిగి పూజాభిషేకాల నుపక్రమించండి.''

అవంతివర్మకు మంత్రిమాట లెంతో ఆశ్చర్యం కలిగించాయి. ఆశ్చర్యం పట్టలేక అడిగాడు:

''ఆ బందిపోటు దొంగలనందరినీ అప్పుడే బంధించివెయ్యడం జరిగిందా?''

''ఆc, జరిగిపోయింది! నేను బ్రతికి ఉన్నంతకాలమూ తమ ధర్మ శాసనం కాశ్మీరంలో అంతటా అప్రతిహతంగా సాగిపోవాలిసిందే!''

మహారాజు మరింత ఆశ్చర్యపడ్డాడు. మంత్రితో కలిసి భూతేశ్వర దేవాలయంలో ప్రవేశించి తిరిగి శివ పూజాభిషేకాలకు సంకల్పం ప్రారంభించారు.

పూజకు కావలసిన సంభారాలన్నీ మంత్రి అంతకుపూర్వమే సిద్ధం చేయించాడు. అంత శీఘ్రంగా బందిపోటు దొంగలను బంధించిన మంత్రి శక్తిసామర్థ్యాలు తలుచుకొని మహారాజు కొంతసేపటివరకు అలాగే నిర్ఘాంతపోయాడు. ఆపైన అక్కడ అమర్చిన శివపూజా సంభారాలు, పూజాద్రవ్యాలు చూచి మరింత సంతోషించాడు.

పిమ్మట తిరిగీ యథావిధిగా శివార్చన ప్రారంభమైనది. మంత్రి ఒక్క క్షణంవరకు అక్కడే నిలబడ్డాడు. తరవాత కొంచెం అత్యవసర వ్యవహారమేదో ఉన్నదని చెప్పి తిరిగి తన స్కంధావారానికి వెళ్ళి పోయాడు. అవంతివర్మ యథావిధిగా భూతేశ్వరస్వామి పూజాభిషేకాలు ముగించుకొని నెమ్మదిగా అడుగులు వేస్తూ తిరిగి తన స్కంధావారానికి బయలుదేరాడు. మార్గంలో అతనికొక బీభత్సం కనిపించింది. అదిచూచి మహారాజు నోటమాటలేక అలాగే నిలబడిపోయాడు.

భూతేశ్వరాలయానికి ఒక పార్శ్వంలో అమ్మవారి ఆలయము, మరి ఒక పార్శ్వంలో భైరవాలయము ఉన్నాయి.

మహారాజు భైరవాలయం ముందునించే తన స్కంధావారంవైపు

సాగిపోతున్నాడు. వెడుతూ వెడుతూ స్వామి కొకమారు సవినయంగా చేతులు జోడించి నమస్కరించాడు.

భైరవస్వామి కెదురుగా అమర్చిన బలిపీఠంపై అతనికొక మానవ శిరస్సు కనబడింది. అది అప్పుడే ఖండించిన శిరస్సు! కంఠనాళాలలో నించి రక్తధార లింకా సన్న సన్నగా ప్రవహిస్తూనే ఉన్నాయి. మహారాజాముఖంవైపొకమారు పరిశీలనగా చూశాడు. అయినా అతని సందేహం తీరలేదు.

ప్రక్కనే చేతులు జోడించి వెంట వెంట నడిచివస్తున్న ఒక రాజ పురోహితునివైపు చూచాడు:

"అది ఎవరు?"

"మహామంత్రి దత్తకుమారులు ధన్వ మహాప్రభూ!"

మహారాజొక్క క్షణంవరకు మాటలాడలేకపోయాడు. వెంటనే ఎంతో ఆత్రంగా ప్రశ్నించాడు:

"ఇతని కీ శిక్ష ఎవరు విధించారు?"

"మహామాత్యులు శూరమంత్రి."

"కారణం?"

"ఆతడు బందిపోటు దొంగలతో కలిసి నిన్నరాత్రి వేళ భూతేశ్వరాలయంలో అమ్మవారి స్వర్ణకలశాలు, హారాలు అన్నీ అపహరించాడు. ఈవేళ మీ పూజకు పూర్వమే దండనాధుడతన్ని బందిపోటు దొంగలతో సహా బంధించి ఇక్కడకు తీసుకువచ్చాడు."

అవంతివర్మకా క్షణంలో అదంతా బోధపడిపోయింది. పినాకధన్వే ఆ బందిపోటుదొంగలతో కలసి గత రాత్రి వేళ భూతేశ్వరాలయంలో దొంగతనాని కొడిగట్టాడనీ, దత్తపుత్రుడని అయినా ఆలోచించకుండా మంత్రి వెంటనే అతనికా దారుణ మరణశిక్ష విధించాడనీ గ్రహించుకొన్నాడు.

ఆ క్షణంలో అతనికి శూరమంత్రి ఆకృతి సాక్షాత్తూ భూతేశ్వరస్వామి మూర్తిగానే స్ఫురించింది. హృదయంలోనే అతనికి చేతులు జోడించి నమస్కరించాడు. వెంటనే మంత్రి భవంతికి వెళ్ళి ఆయన

దర్శనభాగ్యం పొంది మహాశివరాత్రి సాఫల్యం పొందవలెనని అనుకు న్నాడు. మున్ముందుగా భూర్జపత్రంపై స్వహస్తాలతో మంత్రి పేర ఒక లేఖ రచించాడు. లేఖ ముగించి అది మనస్సులో ఒకమారు చదువు కొన్నాడు.

"పరమమాహేశ్వరులు, కాశ్మీర మహామాత్యులు అయిన శూర వరేణ్యుల పాదపద్మ సన్నిధికి:

"తామింతకు పూర్వం వారణాసికి వెళ్ళి పరమశివార్చనలోనే తమ అంతిమ జీవితం అంతా గడిపివెయ్యాలని ఎంతైనా ఉత్సహించారు.

"తాము పెట్టిన శ్రీనగరమే వారణాసి అనే భావంతో నేను దాని కంగీకరించలేదు.

"ఇక ఇప్పటినుంచీ మీ కీ మహామాత్య భారం తీరిపోయింది. కాని ఇకనించీ ఈ కాశ్మీర రాజ్యానికి తామే పట్టాభిషిక్తులు! నేను మీ సన్నిధి నొక అమాత్యమాత్రుడను మాత్రమే!

"ధర్మమూర్తి అయిన భూతేశ్వరస్వామి అర్చనానిరతిలో నేను మీకన్న మిన్న అని అనుకొన్నాను. కాని నేటితో ఆ అహంభావం అంతా పటాపంచలై పోయింది. ఇకనించీ ఈ విషయంలో కూడా నేను కేవలం మీ పాదరేణువునే!"

పిమ్మట రాజాధికారు లా భూర్జపత్ర లేఖపై రాజముద్రిక ముద్రించారు. ఆ క్షణంలో అవంతివర్మ కవోష్ణబాష్పా లొకటిరెండా లేఖపై ముత్యాల ముద్రికలై నిలిచాయి. రాజదర్శనానికి ముందే ఆ లేఖ మహామంత్రికి చేరిందని వేరే వ్రాయనక్కర లేదుగదా!